

A MULLER
NO MUNDO LABORAL

5

Introdución

Na exposición de motivos da Lei Orgánica 3/2007 do 22 de Marzo para a igualdade efectiva de mulleres e homes dise: O artigo 14 da Constitución Española proclama o dereito á igualdade e á non discriminación por razón de sexo. Pola súa parte o artigo 9.2 consagra a obriga dos poderes públicos de promover as condicións para a igualdade do individuo e dos grupos en que se integra sexan reais ou efectivos.

A igualdade, é así mesmo, un principio fundamental na U.E., no que se refire ao acceso ao emprego, formación, promoción profesional e ás condicións de traballo. A violencia de xénero, a discriminación salarial, a discriminación nas pensións de viuvez, o maior desemprego feminino, a escasa presenza das mulleres en postos de responsabilidade política, social, cultural e económica, ou os problemas de conciliación entre a vida persoal, laboral e familiar, mostra que a igualdade plena e efectiva aínda non se conseguiu.

O Título IV desta Lei Orgánica 3/2007, do 22 de Marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, ocúpase do dereito ao traballo en igualdade de oportunidades entre mulleres e homes no acceso ao emprego, na formación profesional e nas

condicións de traballo e contéplase especificamente o de negociar plans de igualdade nas empresas de mais de 250 traballadores/as.

No Cumio de Lisboa do ano 2000, fíxose un obxectivo de emprego feminino para 2010: o 60%.

O Plan Nacional de Acción para o Emprego trata de axustarse ao establecido na Directiva nº 6: “A igualdade entre homes e mulleres”: Os Estados membros fomentarán a participación da muller no mercado laboral e conseguirá para o 2010 unha redución substancial das disparidades existentes entre home e mulleres polo que respecta ás taxas de emprego e desemprego e á remuneración, a través dunha formulación integro, que combine a integración da dimensión de igualdade con medidas específicas. O papel dos interlocutores sociais é fundamental a este respecto.

As recomendacións que se fan a España están orientadas a aumentar os incentivos para que as mulleres participen no mercado de traballo e incrementar a dispoñibilidade e asequibilidade dos servizos para o coidado de fillos e outras persoas dependentes.

A situación de desigualdade da muller segue sendo palpable non solo en España e Europa, senón no resto do mundo. A OIT puxo a voz de alarma sobre a feminización da pobreza, resultado, en parte das diferenzas de xénero no ámbito laboral. Aumenta o número de mulleres que acceden ao emprego pero tamén aumenta o número de mulleres en paro. A taxa de actividade das mulleres españolas está por debaixo das europeas e a taxa de emprego feminino, aínda que mellorou nos últimos anos, aínda é máis baixa que a das mulleres europeas. A taxa de paro feminino, que tende a reducir distancias co masculino, segue sendo elevada.

As diferenzas salariais entre home e mulleres na media da U.E fóronse reducindo progresivamente. En España a evolución foi mínima, non só mantéñense unhas grandes diferenzas salariais, por razón de sexo, senón que a porcentaxe de mulleres con ingresos anuais superiores a 30.000 euros é moi reducido.

Ao longo deste capítulo queremos deixar reflexo da necesidade de adoptar medidas que reduzan as dificultades da muller para acceder e manter o emprego, a temporalidade, a precariedade, a desigualdade salarial e dificultades para conciliar a vida familiar, laboral e persoal. A estes elementos debe unirse a importante segregación ocupacional por sexos, o emprego feminino céntrase en determinadas ramas de actividade (segregación horizontal) e en determinadas categorías profesionais (segregación vertical).

Mais complicado parece que desapareza o “teito de cristal” ou “chan pegañento”: barreira invisible formada por unha complexa trama de estruturas en organizacións dominadas polos homes, que impiden que as mulleres accedan a postos de gran responsabilidade e recoñecemento social, e que en moitos casos crean que o elixiron elas libremente.

5.1 A muller na poboación galega

Neste capítulo atenderemos o mercado de traballo de Galicia dende a perspectiva da posición que nel ocupan as mulleres. Comezaremos este achegamento á

problemática da muller no mercado de traballo galego analizando a participación relativa da muller na poboación galega.

As mulleres son maioría na poboación galega (así como na de cada unha das súas provincias) e na española, como se comproba co cadro 5.1. De cada 100 homes que hai en Galicia o día un de xaneiro de 2011, hai 107 mulleres; o dato en A Coruña é de 108, en Lugo de 105, en Ourense de 104 e en Pontevedra de 106,4 (todos moi por enriba da media española: 102,65)

Poboación de Galicia e España. Por sexo e provincias. 2011⁽¹⁾

■ Cadro 5.1

	Ambos sexos	Varóns	Mulleres
España	47.150.819	23.267.464	23.883.355
Galicia	2.794.516	1.349.500	1.445.016
A Coruña	1.146.654	551.301	595.353
Lugo	351.317	170.756	180.561
Ourense	333.208	160.603	172.605
Pontevedra	963.337	466.840	496.497

(1) Datos provisionais.

Fonte: Instituto Nacional de Estadística. Padrón de habitantes.

No cadro 5.2 constatamos que no ano 2010 había en aproximadamente 51,18% de mulleres (o dato varía lixeiramente segundo consideremos a eurozona ou a UE).

Poboación España e U.E. % de mulleres 2007/2010

■ Cadro 5.2

	2007	2008	2009	2010
EU 27	51,18	51,20	51,19	51,18
EU 25	51,17	51,19	51,17	51,17
EU 15	51,12	51,13	51,13	51,12
España	50,66	50,63	50,62	50,70

Fonte: EUROSTAT.

A porcentaxe de mulleres sobre a poboación total en cada unha das comunidades autónomas (e no total estatal) dende 1998 figura no cadro 5.3. Destacaremos que no ano 2010:

■ A porcentaxe de Galicia (51,71%) supera en 1,06 puntos á media estatal.

■ Este ano Galicia deixa de ocupar o primeiro lugar en número de mulleres, sendo Asturias (52,05%) e Madrid (51,72%), as que ocupan o primeiro e segundo posto.

■ Murcia e Castilla La Mancha (ademais das cidades autónomas: Ceuta e Melilla) teñen as menores porcentaxes.

■ **Cadro 5.3** **Porcentaxe de mulleres sobre a poboación total. Por comunidades autónomas. 2001-2010**

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Andalucía	50,74	50,69	50,61	50,57	50,45	50,37	50,36	50,36	50,46	50,49
Aragón	50,60	50,46	50,39	50,31	50,19	50,16	49,93	49,93	49,92	50,13
Asturias	52,02	52,03	52,02	52,03	52,04	52,05	50,02	52,02	52,00	52,05
Baleares	50,22	50,01	49,94	49,95	49,89	49,86	49,63	49,63	49,69	49,87
Canarias	50,01	49,92	49,86	49,85	49,79	49,83	49,90	49,90	49,97	50,08
Cantabria	51,27	51,23	51,19	51,17	51,13	51,09	50,96	50,96	51,00	51,09
C. A Mancha	50,24	50,11	50,01	49,93	50,60	49,75	49,44	49,43	49,47	50,44
C. e León	50,69	50,66	50,63	50,63	49,81	50,57	50,37	50,36	50,38	49,57
Cataluña	51,03	50,80	50,63	50,59	50,42	50,33	50,29	50,29	50,32	50,49
C. Valenciana	50,83	50,62	50,50	50,44	50,30	50,19	50,14	50,13	50,19	50,33
Extremadura	50,29	50,28	50,29	50,27	50,25	50,26	50,24	50,24	50,33	50,33
Galicia	51,92	51,90	51,86	51,84	51,82	51,81	51,72	51,72	51,73	51,71
Madrid	51,89	51,81	51,72	51,68	51,58	51,59	51,53	51,53	51,54	51,72
Murcia	49,95	49,78	49,59	49,64	49,31	49,13	49,31	49,30	49,42	49,55
Navarra	50,18	50,03	50,02	50,05	50,03	50,00	49,98	49,98	49,97	50,05
País Vasco	51,06	51,04	51,03	51,03	51,03	51,08	51,09	51,09	51,09	51,17
A Rioxa	50,26	50,01	49,90	49,85	49,61	49,55	49,50	49,50	49,59	49,96
Ceuta	48,63	48,53	48,76	48,95	49,10	49,14	49,12	49,11	49,01	48,81
Melilla	49,08	49,15	49,26	49,34	49,12	49,21	49,15	49,14	49,30	48,70
España	50,96	50,85	50,76	50,73	50,62	50,57	50,50	50,50	50,50	50,65

Fonte: INE. Padrón Municipal.

A distribución por sexo de cada un dos grupos de idade en Galicia pode verse no cadro 5.4, que pon de manifesto que:

■ Os homes son maioritarios nos sete grupos de menor idade (ata o grupo: 35-39, inclusive).

■ As mulleres son maioritarias nos outros once grupos de idade e a diferenza a favor das mulleres vaixe abrindo progresivamente á medida que avanzamos na idade.

A maior esperanza de vida das mulleres e a maior emigración dos homes están, sen dúbida, entre os factores explicativos.

**Poboación de Galicia.
Por idade (grupos quinquenais) e sexo. 2010**

■ Cadro 5.4

Idade	Galicia		
	Ambos sexos	Homes	Mulleres
0 - 4	111.436	57.663	53.773
5 - 9	108.495	55.762	52.733
10 - 14	103.849	53.483	50.366
15 - 19	115.854	59.561	56.293
20 - 24	137.929	70.047	67.882
25 - 29	176.915	89.788	87.127
30 - 34	224.489	113.080	111.409
35 - 39	225.068	113.186	111.882
40 - 44	215.782	107.404	108.378
45 - 49	203.428	100.637	102.791
50 - 54	195.939	96.763	99.176
55 - 59	174.245	85.709	88.536
60 - 64	171.643	83.032	88.611
65 - 69	156.676	74.113	82.563
70 - 74	132.348	59.505	72.843
75 - 79	143.295	60.603	82.692
80 - 84	103.518	40.055	63.463
85 - 89	61.222	20.543	40.679
90 - 94	24.818	6.826	17.992
95 - 99	6.545	1.512	5.033
100 e máis	1.022	228	794
Total	2.794.516	1.349.500	1.445.016

Fonte: INE. Padrón municipal.

Para ver se a primacía numérica da muller en Galicia se asenta en motivos biolóxicos ou hai unha causalidade social, pode observarse no cadro 5.5 que no último cuarto de século en todos e cada un dos anos naceron en Galicia máis homes que mulleres. Destacaremos os seguintes aspectos:

■ O importante descenso dos nacementos tocou fondo en 1998, ano no que o total de nacementos non chegou á metade dos de 1980 (quedou no 47,3%).

■ A partir do ano 2003 recuperouse o nivel dos 20.000 nacementos (por vez primeira dende 1993) e a partir do ano 2005 o dos 21.000 nacementos.

■ Da diferenza entre homes e mulleres do ano 1980 (1.384 persoas) pasouse na actualidade a 642 nenos máis que nenas en 2009.

■ O ano coa menor diferenza entre nacemento de nenos e de nenas foi 1996 (con 461 persoas).

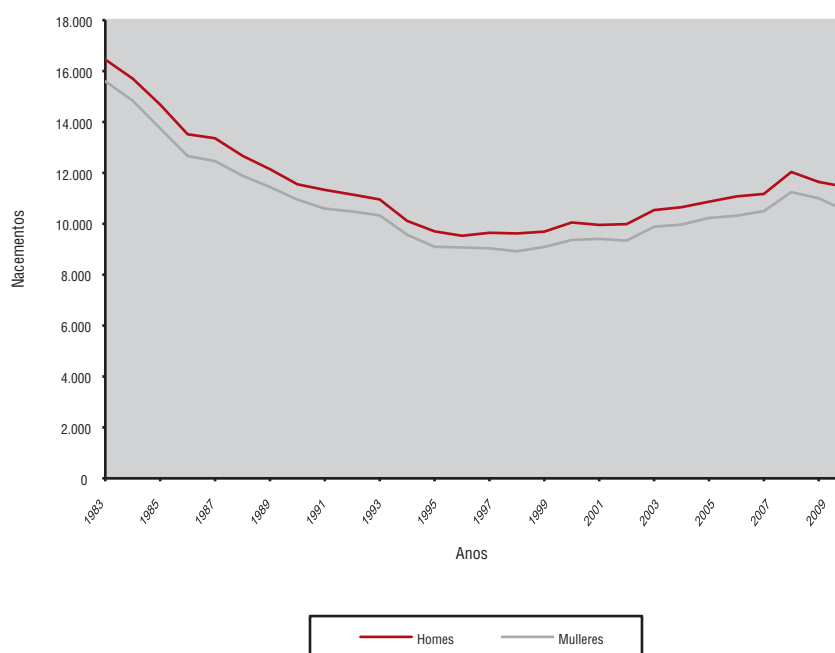
O pequeno aumento de nacementos que se constata en Galicia a partir de 1999 non se entende sen a chegada da inmigración estranxeira.

Nacemento segundo o sexo do/a nacido/a.1983-2010. Galicia.

■ Cadro 5.5

Ano	Homes	Mulleres
1983	16.452	15.597
1984	15.702	14.835
1985	14.682	13.745
1986	13.517	12.661
1987	13.360	12.464
1988	12.671	11.887
1989	12.146	11.446
1990	11.552	10.949
1991	11.331	10.596
1992	11.149	10.484
1993	10.956	10.328
1994	10.113	9.570
1995	9.702	9.097
1996	9.529	9.068
1997	9.647	9.036
1998	9.621	8.917
1999	9.691	9.093
2000	10.052	9.366
2001	9.955	9.406
2002	9.987	9.340
2003	10.539	9.884
2004	10.652	9.969
2005	10.867	10.230
2006	11.075	10.317
2007	11.173	10.497
2008	12.036	11.245
2009	11.644	11.002
2010	11.443	10.507

Fonte: IGE, INE. Movemento natural de poboación.

No cadro 5.6 compróbase que, a poboación estranxeira en Galicia só representa o 1,99% do total de España. Galicia é a cuarta Comunidade Autónoma por porcentaxe de mulleres estranxeiras sobre o total dos estranxeiros. Supera o 1,78 puntos a media estatal, despois de Asturias, Madrid e Ceuta. Produciuse, neste ano, un aumento da porcentaxe de mulleres na poboación estranxeira tanto en Galicia coma en España.

Poboación estranxeira. Porcentaxe de mulleres por CC.AA. 2005-2010

■ Cadro 5.6

	2005	2007	2008	2009	2010
España	46,60	47,10	46,81	43,66	47,83
Andalucía	45,92	46,43	46,92	43,31	47,86
Aragón	43,78	44,78	44,14	39,72	45,70
Asturias	54,08	53,44	51,38	44,49	50,80
Baleares	48,33	48,40	47,94	45,01	48,64
Canarias	48,05	48,59	48,69	45,89	49,25
Cantabria	50,95	50,56	48,94	42,71	49,29
Castela e León	49,02	48,10	46,34	42,79	47,59
Castela A Mancha	43,48	44,44	43,68	39,83	45,56
Cataluña	44,61	43,40	45,27	42,02	46,46
C. Valenciana	46,19	46,65	46,68	44,48	47,68
Extremadura	44,16	46,46	45,77	43,42	47,78
Galicia	52,16	51,34	49,93	44,75	49,61
Madrid	49,72	53,19	49,30	46,59	50,30
Murcia	39,80	41,29	42,43	40,57	44,09
Navarra	45,89	46,82	45,77	42,16	46,02
País Vasco	48,72	49,44	48,56	42,88	48,58
A Ríoxa	42,14	43,21	43,47	40,62	46,46
Ceuta	49,75	51,29	50,80	44,70	49,64
Melilla	54,44	52,35	50,46	42,99	46,52

Fonte: INE. Explotación Estadística del Padrón.

5.2 Muller e actividade económica de mercado

5.2.1 Introducción

Só nas últimas décadas a muller comezou a incorporarse maioritariamente en Galicia á actividade económica “de mercado”, posto que tradicionalmente realizou un importante traballo, pero non retribuído senón ligado prioritariamente á esfera doméstica (incluíndo ademais dos labores do fogar o coidado dos nenos e nenas, das persoas minusválidas, etc.).

A invisibilidade deste traballo, que non computa na xeración do PIB, comezou a ceder paso no último cuarto de século por unha incorporación á vida activa similar á masculina nos grupos de idade máis novos, pero queda moito camiño por andar para que poidamos falar dun mercado laboral realmente equilibrado por sexos.

Xa vimos no capítulo anterior que as mulleres, malia ser máis que os homes entre a poboación de polo menos 16 anos, son moitas menos na poboación activa (e moi especialmente na ocupada), mentres que son maioría na poboación desempregada e na inactiva.

Podemos complementar ese cadro co 5.7, que detalla para as provincias galegas a distribución porcentual da poboación. Destacaremos que no ano 2010:

**Distribución porcentual da poboación de alomenos 16 anos.
Pola relación coa actividade económica.
Por sexo e provincia. 2009-2010**

■ Cadro 5.7

	Taxas de actividade		Taxas de desemprego	
	2009	2010	2009	2010
Ambos sexos				
A Coruña	57,20	56,60	11,60	14,50
Lugo	49,40	52,20	10,30	10,40
Ourense	46,80	48,30	12,60	17,00
Pontevedra	56,70	54,80	15,40	18,70
Homes				
A Coruña	65,10	63,30	10,60	14,00
Lugo	55,20	58,10	9,70	8,70
Ourense	52,50	55,60	10,80	15,70
Pontevedra	64,60	62,70	14,30	18,80
Mulleres				
A Coruña	50,20	50,50	12,70	15,10
Lugo	43,90	46,70	11,00	12,30
Ourense	41,70	41,70	14,50	18,60
Pontevedra	49,30	47,60	16,70	18,50

Fonte: INE, EPA do 4º trimestre.

■ A taxa de actividade maior alcánzana os homes na provincia de A Coruña (63,%%) e a menor é a das mulleres en Ourense (41,7%).

■ A provincia con menor taxa de actividade masculina, Ourense (55,6%), está por enriba en 5.1 puntos porcentuais, da de A Coruña, que é a que ten maior taxa de actividade feminina (50,2%).

■ A taxa de actividade en Galicia, no grupo de mulleres só chega ao 48% fronte ao 61,5% de homes.

■ A taxa mais alta de desemprego no colectivo feminino atopámola en Ourense (18,6%) e no grupo de homes, tamén está en Pontevedra, pero cun 18,8%.

■ A taxa de desemprego máis baixa é a de Lugo cun 8,7% nos homes e tamén en mulleres, cun 12,3%.

5.2.2 Actividade e inactividade

A moito menor taxa de actividade das mulleres en Galicia (e en cada unha das súas provincias) en relación coa dos homes xa foi obxecto de estudo no capítulo 4; para completar esa análise presentamos no cadro 5.8 as taxas de actividade no último bienio de homes e mulleres en cada unha das comunidades autónomas. Destacaremos que:

■ Cadro 5.8

Taxa de actividade por sexo e comunidade autónoma. 2009-2010

	Varóns		Mulleres	
	2009	2010	2009	2010
España	68,65	68,08	51,57	52,26
Andalucía	68,18	67,70	48,72	50,06
Aragón	67,42	65,94	50,57	50,53
Asturias	59,46	58,85	45,18	45,16
Illas Baleares	73,38	72,71	57,86	59,35
Canarias	70,73	69,92	53,65	54,39
Cantabria	65,25	64,24	48,77	48,07
Castela A Mancha	63,41	63,35	45,92	47,17
Castela e León	68,52	68,38	46,71	47,23
Cataluña	70,69	70,43	54,96	55,54
C. Valenciana	69,96	68,48	52,83	52,67
Extremadura	63,95	64,52	43,93	44,95
Galicia	62,50	61,82	48,54	47,97
Madrid	72,85	72,19	57,32	58,59
Murcia	71,30	71,41	51,71	52,95
Navarra	69,01	67,46	52,21	52,90
País Vasco	65,17	65,07	50,07	56,60
A Ríoxa	69,18	68,00	50,80	51,15
Ceuta	68,67	67,98	45,07	41,36
Melilla	65,45	64,91	41,53	40,83

Fonte: INE, EPA 4º trimestre de 2010
Unidades: Porcentaxe.

■ A taxa de actividade feminina no ano 2010 está en Galicia 5,42 puntos porcentuais por baixo da media española; no ano anterior o diferencial era de 3,03.

■ A taxa de actividade masculina en 2010 de Galicia supera en máis de 13,85 puntos á feminina, pero está seis puntos por debaixo da media estatal para o grupo de homes e 4,29 no de mulleres.

O estudo da poboación inactiva realizado no último epígrafe do capítulo 4 completáremolo aquí focalizando na perspectiva de xénero. O cadro 5.9 pon de manifesto que:

■ Cadro 5.9

Poboación inactiva. Por clase de inactividade, sexo e comunidade autónoma. 2010

	Total	Estudante	Xubilado/a ou prexubilado/a	Labores do fogar	Incapacitado/a permanente	Perceptor/a pensión distinta da xubilación (ou prexubilación)	Outras situacións ⁽¹⁾
Homes							
<i>España</i>	100	19,2	60,2	5,4	8,4	2,7	4,1
Andalucía	100	22,3	53,9	5,7	10,0	2,8	5,3
Aragón	100	16,9	68,0	3,9	8,0	1,6	1,7
Asturias	100	14,6	66,2	3,0	10,8	2,2	3,3
Baleares	100	18,8	54,6	9,9	7,0	4,2	5,4
Canarias	100	22,7	49,2	7,7	10,6	3,7	6,1
Cantabria	100	18,8	60,3	4,0	9,4	3,9	3,6
C. León	100	16,0	68,9	3,5	6,1	2,3	3,2
C. A Mancha	100	18,5	63,2	3,9	8,2	2,2	3,9
Cataluña	100	16,5	62,5	5,9	7,0	4,4	3,6
C. Valenciana	100	19,1	60,9	5,9	8,5	2,3	3,3
Extremadura	100	19,5	57,0	5,4	9,3	1,9	6,9
<i>Galicia</i>	100	16,4	61,6	5,7	12,3	1,5	2,5
Madrid	100	22,0	60,9	5,6	4,7	1,7	5,2
Murcia	100	23,4	54,4	5,5	9,3	3,3	4,1
Navarra	100	19,0	64,5	5,6	6,8	1,5	2,5
País Vasco	100	17,8	63,4	4,3	9,9	1,9	2,8
A Rioxa	100	19,1	65,6	3,0	6,2	2,0	4,1
Ceuta	100	21,5	42,1	3,0	14,6	4,5	14,2
Melilla	100	27,1	43,8	1,2	14,3	5,3	8,4
Mulleres							
<i>España</i>	100	13,3	18,9	42,9	6,9	16,9	1,1
Andalucía	100	14,4	14,0	45,9	7,5	17,2	1,0
Aragón	100	13,2	18,0	42,0	9,2	16,9	0,6
Asturias	100	10,2	20,3	42,1	9,0	17,4	0,9
Baleares	100	14,3	25,3	39,9	4,3	14,0	2,2
Canarias	100	16,6	12,8	42,9	8,2	18,3	1,3
Cantabria	100	12,2	18,9	44,2	6,3	17,3	1,1
C. León	100	11,5	17,7	46,8	5,8	17,2	1,0
C. A Mancha	100	13,5	8,6	54,2	6,6	16,0	1,1
Cataluña	100	11,2	24,4	39,5	4,0	19,6	1,2
C. Valenciana	100	12,9	23,8	40,5	8,8	13,4	0,6
Extremadura	100	13,6	11,1	47,5	8,9	17,7	1,2
<i>Galicia</i>	100	12,5	31,0	32,5	8,5	14,8	0,7
Madrid	100	14,7	18,4	43,7	5,2	16,2	1,7
Murcia	100	15,2	16,0	42,6	10,4	15,0	0,8
Navarra	100	12,9	17,1	44,3	6,9	17,7	0,9
País Vasco	100	12,9	15,0	43,4	7,7	19,8	1,1
A Rioxa	100	13,7	19,6	44,1	6,6	15,2	0,9
Ceuta	100	14,5	5,3	57,3	7,0	13,2	2,7
Melilla	100	15,8	9,0	45,6	8,7	15,5	5,3

(1) A categoría "Outra situación" inclúe aos inactivos/as que non mencionan ningunha situación de inactividade e declaran estar buscando emprego ou traballar. Datos en porcentaxes, respecto da poboación inactiva total de cada comunidade autónoma. Fonte: INE, EPA 4º trimestre.

■ A principal situación de inactividade da muller galega é a de labores do fogar (32,5%).

■ A principal situación de inactividade dos homes en Galicia é a de xubilado ou prexubilado (co 61,6% dos inactivos), mentres que nas mulleres é a segunda (con só o 31%). A pequena proporción de mulleres que realizaron en décadas anteriores un traballo retribuído é a explicación principal deste importante desaxuste, que contribúe a que ser muller de idade avanzada se constituía hoxe nun dos principais factores de risco para formar parte das bolsas de pobreza.

■ O 12,5% das inactivas galegas son estudantes e a porcentaxe ascende o 16,4% entre os homes.

■ O cobramento das pensións de viuvez prioritariamente por mulleres (xa que en décadas anteriores os/as cotizantes á social eran en proporción moi maioritaria os homes) explica que a porcentaxe de mulleres perceptoras de pensións diferentes ás ligadas á xubilación é seis veces maior que nos homes.

A desagregación en dous grupos de idade do cadro 5.10 permítenos constatar que no máis novo (de 16 a 19 anos) as mulleres inactivas superan os homes inactivos en 1.000 persoas mentres que a medida que avanzamos en idade, tamén o facemos en diferenza, ata chegar a unha diferenza de 34.300 inactivas máis no grupo de 45 a 54 anos.

Cadro 5.10 Inactivos/as por grupo de idade, sexo e comunidade autónoma. Valores absolutos. Galicia 2010

	Total			De 16 a 19 anos			De 20 a 24 anos			De 25 a 34 anos			De 35 a 44 anos			De 45 a 54 anos			De 55 a 64 anos			De 65 e máis anos		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Homes	414,1	427,6	434,7	36,3	36,6	37,8	25,3	25,2	27,6	21,3	23,0	23,3	12,4	16,2	14,4	19,4	22,7	23,2	67,6	68,2	67,8	231,8	235,7	240,5
Mulleres	658,7	641,3	647,8	41,1	41,2	38,8	35,5	31,0	34,0	32,8	30,7	34,4	44,2	41,2	43,7	66,2	62,7	57,5	106,7	100,2	100,6	332,1	334,4	338,8
Galicia	1.072,8	1.068,9	1.082,5	77,4	77,8	76,6	60,9	56,1	61,6	54,1	53,7	57,7	56,6	57,4	58,1	85,6	85,4	80,7	174,3	168,4	168,4	563,9	570,1	579,3

Fonte: INE.

Evidentemente, a incorporación máis igualitaria da muller ao mundo do traballo retribuído vaise producindo nos estratos de poboación máis novos.

5.2.3 Emprego e desemprego

Dentro da poboación activa inclúese tanto a que está a traballar (poboación ocupada) como a que busca emprego activamente (poboación desempregada).

A distribución porcentual da poboación ocupada por sexos e sectores económicos en cada unha das comunidades autónomas para o ano 2010 figura no cadro 5.11; nel destacaremos, no referido a Galicia e o total español, que:

■ O 81,9% das mulleres con emprego en Galicia traballan no sector servizos (en España alcanza o 88%).

■ A porcentaxe de mulleres que traballan en Galicia no sector agropesqueiro case triplica á media español de mulleres, mentres que nos homes non chega a duplicalo.

■ A subrepresentación da muller por sectores económicos é especialmente recha-mante na construción, actividade na que solo chega ao 1,6% de ocupación, case igual que a media estatal.

**Distribución porcentual dos ocupados/as por sector económico,
comunidade autónoma e sexo. 2010**
■ Cadro 5.11

	Total	Agricultura	Industria	Construción	Servizos
Andalucía					
Homes	100,0	10,1	12,5	14,0	63,3
Mulleres	100,0	5,2	4,4	1,3	89,0
Aragón					
Homes	100,0	9,0	26,3	15,6	49,1
Mulleres	100,0	2,7	9,8	2,2	85,3
Asturias					
Homes	100,0	4,8	22,1	15,9	57,2
Mulleres	100,0	3,1	5,6	1,4	89,9
Baleares					
Homes	100,0	1,3	11,0	19,6	68,2
Mulleres	100,0	0,8	3,9	1,0	94,3
Canarias					
Homes	100,0	4,3	8,1	15,1	72,4
Mulleres	100,0	2,6	2,7	1,7	93,0
Cantabria					
Homes	100,0	3,2	23,0	15,9	57,9
Mulleres	100,0	3,0	7,0	1,7	88,3
C. León					
Homes	100,0	9,1	22,2	15,6	53,1
Mulleres	100,0	2,6	7,6	1,8	88,0
C. A Mancha					
Homes	100,0	8,8	20,2	17,7	53,3
Mulleres	100,0	2,9	9,6	1,8	85,8
Cataluña					
Homes	100,0	3,1	24,9	14,9	57,2
Mulleres	100,0	1,0	12,6	1,9	84,5
C. Valenciana					
Homes	100,0	4,1	21,6	15,6	58,6
Mulleres	100,0	1,3	9,7	1,8	87,2
Extremadura					
Homes	100,0	13,8	14,5	17,5	54,2
Mulleres	100,0	4,3	4,2	2,0	89,5
Galicia					
Homes	100,0	8,5	20,8	16,1	54,6
Mulleres	100,0	7,2	9,3	1,6	81,9
Madrid					
Homes	100,0	0,3	13,0	11,6	75,1
Mulleres	100,0	0,2	5,0	1,8	93,0
Murcia					
Homes	100,0	17,5	16,9	16,2	49,4
Mulleres	100,0	7,5	6,3	1,6	84,6
Navarra					
Homes	100,0	5,7	34,9	13,6	45,9
Mulleres	100,0	2,1	13,4	1,2	83,4
País Vasco					
Homes	100,0	1,6	32,6	12,2	53,6
Mulleres	100,0	0,8	10,1	1,5	87,6
A Rioxa					
Homes	100,0	6,4	33,3	16,4	43,9
Mulleres	100,0	1,7	14,6	2,0	81,7
Ceuta					
Homes	100,0	-	7,7	11,9	80,3
Mulleres	100,0	0,3	0,6	0,5	98,6
Melilla					
Homes	100,0	-	2,0	13,7	84,4
Mulleres	100,0	-	-	-	-
España					
Homes	100,0	5,7	19,2	14,7	60,4
Mulleres	100,0	2,5	7,8	1,7	88,0

Datos en porcentaxe.
Fonte: INE, EPA 4º trimestre.

■ No capítulo 4 pode comprobarse que a taxa de ocupación da muller en Galicia continúa estando moi por baixo da masculina.

As taxas de paro en 2010 en cada unha das comunidades españolas e desagregación por sexos figuran no cadro 5.12, que mostra que:

■ A taxa de paro das mulleres é máis de 2 puntos superior á dos homes en Galicia e con 4,17 puntos de diferenza por debaixo da media española.

■ As taxas de desemprego feminino son especialmente altas en Melilla, Andalucía, Ceuta e Canarias (en todas elas supera o 28%).

■ A taxa de desemprego feminino máis baixa tena o País Vasco e o seu valor é 11,11%, seguida de Navarra (12,36%).

■ Cadro 5.12

**Taxas de desemprego.
Por sexo e comunidade autónoma. 2010**

	Homes	Mulleres
España	19,73	20,48
Andalucía	26,87	29,41
Aragón	13,87	15,92
Asturias	15,24	16,83
Baleares	20,98	19,62
Canarias	29,20	28,06
Cantabria	12,65	15,41
C. A Mancha	14,03	18,07
C. León	18,86	24,10
Cataluña	18,65	16,66
C. Valenciana	23,37	23,02,00
Extremadura	20,31	26,86
Galicia	14,62	16,31
Madrid	15,85	16,35
Murcia	23,68	22,91
Navarra	11,43	12,36
País Vasco	10,07	11,11
A Ríoxa	12,76	16,24
Ceuta	21,72	28,29
Melilla	18,16	31,86

Fonte: INE, EPA 4º trimestre.

A desagregación por grupos de idade de táxelas de desemprego de Galicia e España que presentamos no cadro 5.13 reflexa que:

■ A taxa de desemprego en Galicia do estrato máis novo de mulleres (as menores de 25 anos) alcanzou o 36,73%, mentres que nas maiores de 25 anos chegou ao 14,78%.

■ No grupo de homes esta taxa, para os menores de 25 anos (34,38%) é máis do dobre que para os maiores desa idade (13%)

■ Cadro 5.13

Taxa de desemprego. Por sexo e grupos de idade. Galicia/España 2009-2010

	Total		Menores de 25 anos		De 25 e máis anos	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Homes						
España	18,01	19,73	37,85	43,17	15,89	17,51
Galicia	11,76	14,62	31,28	34,38	9,91	13,00
Mulleres						
España	18,39	20,48	36,35	39,78	16,41	18,54
Galicia	13,58	16,31	30,11	36,73	12,18	14,78

Datos en porcentaxe.
Fonte: INE, EPA, 4º trimestre.

5.3 Demandas de emprego e paro rexistrado

Demandantes son os traballadores e traballadoras que se inscriben nos servizos públicos de emprego para a busca dun emprego ou mellorar o que posúen, para recibir outros servizos alleos ao emprego (orientación para o autoemprego, formación ocupacional...) ou pola obrigatoriedade de inscribirse para recibir unha Prestación por Desemprego ou Subsidio.

Os/ás demandantes de emprego clasifícanse en determinados colectivos de pertenza e así calcúlase por exclusión a cifra de paro rexistrado, ao poder reunir a demanda dunha traballador/a dous ou máis situacións. Estableceuse a seguinte orde de preferencia contabilizándose un demandante no primeiro colectivo que aparece:

- Demandantes inscritos sen dispoñibilidade
- Demandantes de emprego non parados:
 - Demandantes con baixa dispoñibilidade para o emprego
 - Demandantes ocupados ou con relación laboral
 - Demandantes dun emprego específico
 - Outros demandantes sen emprego/non ocupados.
- Demandantes de emprego parados

Parados/as. Por idade e sexo. Galicia. 2010**■ Cadro 5.14**

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
16 a 19	1.541	2.509	4.050
20 a 24	7.963	9.408	17.371
25 a 29	15.242	14.810	30.052
30 a 34	18.661	15.826	34.487
35 a 39	17.936	13.691	31.627
40 a 44	15.989	12.394	28.383
45 a 49	14.178	11.723	25.901
50 a 54	13.235	11.282	24.517
55 a 59	11.953	10.486	22.439
60 a 64	9.374	9.112	18.486
Total	126.072	111.241	237.313

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Demándalos de emprego pendentes de demandantes parados/as en 2010 foron 237.313. Deles o 46,87% correspondía ao colectivo de homes (España 50,08%) e o 53,12% ao de mulleres (España 49,92%). Por tramos de idade, no grupo de mulleres, son os de entre 30-34 anos (14,80%), 35-39 (14,22%) e 40-44 (12,68%) as que máis demandas acumulan; mentres que no dos homes son os de 30-34 anos (14,23%), 25-29 (13,31%) e 35-39 (12,31%).

O máis significativo é a diferenza do número de mulleres que demanda emprego sen conseguilo ao finalizar o ano 2010, fronte ao colectivo de homes, aínda que esta se viu reducida, ao igual que o ano anterior (mulleres 53,78% e homes 46,44% en 2009).

Parados/as. Por nivel académico e sexo. Galicia. 2010**■ Cadro 5.15**

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
Ata Ctfcado. Escolaridade*	43.385	49.796	93.181
Titulación ensino obrigatorio	35.578	33.277	68.855
Formación Profesional	19.689	13.118	32.807
BUP/ Bacharelato Superior/COU	11.126	8.105	19.231
Titulados universitarios	16.208	6.910	23.118
Outras titulacións	86	35	121
Total	126.072	111.241	237.313

*Inclúe certificado de escolaridade, primarios sen certificado e sen estudos.

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Centrándonos no nivel de estudos as diferenzas non son tan apreciáveis xa que nos dous grupos, é o colectivo de “Ata certificado de Escolaridade”, os que acumulan o maior número de demandas pendentes de demandantes parados. As mulleres 34,41% e homes 44,76%. As mulleres con estudos universitarios teñen un peor comportamento en canto ás demandas de emprego pendentes chegando ao 12,86%, fronte ao 6,21% de homes.

■ Cadro 5.16

**Demandas de emprego pendentes de demandantes parados/as.
Segundo grupo principal de ocupación. Por provincias. Decembro 2010**

	Homes				Mulleres			
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
A Dir. AAPP e emp.>10 ASA.	427	52	72	392	205	28	21	149
B Xer. emp. <10 ASA.	95	11	22	86	35	6	8	33
C Xer. emp. sen asalar..	15	3	8	16	0	0	0	0
D 2º e 3º ciclo univ.	1.654	308	349	1.308	3.348	559	573	2.306
E 1º ciclo universitario	864	224	206	666	1.875	546	484	1.494
F Técnicos e prof. de apoio	4.780	1.051	934	4.534	4.338	966	863	3.571
G Empleados/as tipo admin.	2.012	450	577	1.976	7.750	1.672	2.018	7.395
H Trab. serv. restaur.	1.789	448	560	1.866	7.389	2.303	2.667	7.387
I Trab. serv. prot. e seg.	620	330	295	429	93	85	53	112
K Depen. com. e asimil.	982	282	269	965	8.193	2.214	2.317	8.815
L Trab. cual. agricult.	1.759	561	606	1.704	577	206	256	855
M Trab. cual. constr.	11.045	2.660	2.645	10.513	133	32	35	155
N Trab. cual. industrias.	3.563	817	832	4.645	55	12	31	66
P Trab. cual. art. graf.	691	224	248	720	1.867	316	346	2.588
Q Operador inst. indus.	1.278	413	596	2.286	3.174	180	782	2.341
R Cond. oper. maq. movil	3.226	1.373	1.224	3.299	160	71	38	229
S Trab. non cu. servi.	1.625	311	391	1.295	8.889	2.038	2.702	8.494
T Peóns agricultura	6.909	2.121	2.513	7.134	2.217	466	926	3.941
U Forzas armadas	32	12	11	32	9	1	2	11
TOTAL	43.366	11.651	12.358	43.866	50.307	11.701	14.122	49.942

Fonte: SPEE

Por grupo principal de ocupación, as mulleres demandantes de emprego paradas, solicitan en maior número as seguintes ocupacións:

- Traballadoras de non cualificadas de servizos, 21.123 (17,55%) (España 20,91%).
- Dependenta de comercio e asimilados 21.539 (17,08%)
- Traballadoras de servizos de restauración 19.746 (15,66%)
- Emplegadas de Administración 18.835 (14,94%)
- Técnicas e profesionais de apoio 9.738 (7,72%).

As profesións que requiren estudos universitarios son demandas nun 8,87%. Hai que ter en conta que as demandantes con estudos universitarios tamén demandan profesións de nivel inferior; ao non ter grandes expectativas de atopar traballo nas profesións para as que están formadas.

No colectivo masculino, a profesión mais demandada segue sendo “Traballadores cualificados da construción” con 26.863 demandantes parados 24,15% (España 24% fronte ao 24,56% de 2009), seguida de peóns agrícolas con 18.677 demandantes 16,79% (España 23,59%). Seguen sendo profesións reservadas aos homes.

As profesións que requiren titulación universitaria supoñen o 5% das demandas. Apréciase unha diferenza significativa con respecto ás mulleres, o que parece apoiar o maior acceso das mulleres aos estudos de nivel superior.

Parados/as. Por actividade económica e sexo. Galicia. 2010

■ Cadro 5.17

	Nº parados/as		
	Mulleres	Homes	Total
A Agricultura, gandería, caza e selvicultura e pesca	2.021	4.496	6.517
B Industrias extractivas	204	716	920
C Industrias manufactureiras	17.093	17.777	34.870
D Subministración enerxía eléctrica, gas, vapor e A.A	36	201	237
E Subministración de auga, actividades de saneamento	343	527	870
F Construción	3.583	34.947	38.530
G Comer., repar. vehíc. motor, motocicl. e art. persoal	19.906	10.037	29.943
H Transporte e almacenamento	2.070	5.241	7.311
I Hostalaría	16.137	4.890	21.027
J Información e comunicacións	1.669	1.252	2.921
K Activid. Financeiras e de seguros	697	346	1.043
L Actividades inmobiliarias	692	297	989
M Actividades profesionais, científicas e técnicas	6.628	4.237	10.865
N Actividades administrativas e servizos auxiliares.	12.414	7.346	19.760
O Admon. Pública e defensa; Seguridade social obrig.	7.029	4.322	11.351
P Educación	3.823	1.574	5.397
Q Actividades sanitarias e servizos sociais	6.365	756	7.121
R Actividades artísticas, recreativas e entretemento	1.346	1.223	2.569
S Outros servizos	4.771	1.148	5.919
T Actividades dos fogares como empregadores do persoal doméstico; e como produto	663	51	714
U Actividades de Organizacións e Org. Extraterritoriais	5	7	12
X Sen sección asociada	18.577	9.850	28.427
Total	126.072	111.241	237.313

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

En canto á sección da actividade económica hai que destacar a actividade de comercio con 15,79% é a mais demandada, seguida de “industria manufactureira” cun 13,56%, e de “hostalaría” con 12,80%. En España en primeiro lugar aparece Comercio con 14,29%, seguido de Hostalaría con 12,06% e de actividades Administrativas con 12%.

Ao igual que vimos coas ocupacións mais demandadas, é a “construción” a sección de actividade económica onde o colectivo de homes concentra en maior medida as súas expectativas laborais, cun 31,41% (28,84% en España), seguido de actividade de “industrias manufactureiras” co 15,98% e comercio (9,02%).

Aínda que se aprecian actividades económicas igualmente demandadas por homes e mulleres, seguen existindo outras reservadas case exclusivamente ás mulleres, como “persoal doméstico” (92,86% das demandas realízanas mulleres, “hostalería” (76,74%), “educación” (70,83%), e “actividades sanitarias e de servizos sociais” (89,38%).

**Demandas de emprego pendentes de demandantes parados/as.
Segundo idade e duración da demanda e sexo, por provincias. Decembro 2010**

■ Cadro 5.18

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
> 25 anos					
< 1 mes	720	199	220	851	1.990
De 1 a <= 6 meses	2.258	737	766	2.603	6.364
De > 6 meses a <= 1 ano	740	209	225	788	1.962
De máis de 1 ano	581	160	176	684	1.601
Total	4.299	1.305	1.387	4.926	11.917
< 25 anos					
< 1 mes	4.961	1.242	1.284	4.953	12.440
De 1 a <= 6 meses	13.084	3.604	3.407	13.663	33.758
De > 6 meses a <= 1 ano	6.751	1.712	1.814	6.995	17.272
De máis de 1 ano	14.271	3.788	4.466	13.329	35.854
Total	39.067	10.346	10.971	38.940	99.324
Total	43.366	11.651	12.358	43.866	111.241
MULLERES					
> 25 anos					
< 1 mes	596	154	138	587	1.475
De 1 a <= 6 meses	1913	647	565	2.034	5.159
De > 6 meses a <= 1 ano	515	163	191	600	1.469
De máis de 1 ano	524	143	173	561	1.401
Total	3.548	1.107	1.067	3.782	9.504
< 25 anos					
< 1 mes	4.457	933	979	4.180	10.549
De 1 a <= 6 meses	13.166	3.530	3.228	13.077	33.001
De > 6 meses a <= 1 ano	7.033	1.670	2.031	7.031	17.765
De máis de 1 ano	22.103	4.461	6.817	21.872	55.253
Total	46.759	10.594	13.055	46.160	116.568
Total	50.307	11.701	14.122	49.942	126.072

Fonte: SEPE

As mulleres maiores de 25 anos representa o 92,46% (En España 90,55%) das demandas pendentes de demandantes parados/ás fronte ao 89,29% dos homes (88,29% en España). O 47,50% das mulleres maiores de 25 anos permanecen máis dun ano como demandantes de emprego (36,10% homes) e o 28,31% (33,98% homes), entre un e seis meses.

■ Cadro 5.19

Demandas de emprego pendentes. Segundo clasificación da demanda.
Por sexo e por provincias. Decembro 2010

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
Non parados					
Con dispoñibilidade limitada	2.265	597	1.035	2.916	6.813
Con relac. Laboral	2.374	754	399	4.551	8.078
Ocupados	4.620	1.174	1.317	3.680	10.791
Demandan empregos específicos	358	136	124	427	1.045
Outros non ocupados	1.235	403	381	1.205	3.224
Total	10.852	3.064	3.256	12.779	29.951
Parados	43.366	11.651	12.358	43.866	111.241
Total	54.218	14.715	15.614	56.645	141.192
MULLERES					
Non paradas					
Con dispoñibilidade limitada	1.370	269	639	1.767	4.045
Con relac. Laboral	2.159	352	306	2.795	5.612
Ocupadas	6.083	2.137	2.580	6.066	16.866
Demandan empregos específicos	420	186	204	485	1.295
Outras non ocupadas	1.642	496	486	1.487	4.111
Total	11.674	3.440	4.215	12.600	31.929
Paradas	50.307	11.701	14.122	49.942	126.072
Total	61.981	15.141	18.337	62.542	158.001
TOTAL	116.199	29.856	33.951	119.187	299.193

Fonte: SEPE

Se observamos as demandas de emprego pendentes segundo clasificación da demanda, as mulleres paradas representa o 79,79% (78,78% homes), o resto son demandantes non paradas.

Dentro do colectivo de demandantes non paradas as demandantes de emprego non ocupadas representan o 12,87% (homes 10,76%). As demandas de emprego sen emprego/non ocupadas son aquelas que reclama un traballo por período inferior a 3 meses, de xornada inferior a 20 horas semanais e estudantes menores de 25 anos ou que demandan o emprego se teñen máis de 25 anos. Habería que analizar se a demanda deste tipo de traballos (inferior a 3 meses, a tempo %) é debido a unha elección propia ou como consecuencia da dificultade de conciliar a vida laboral e familiar.

**Baixas de demandas de emprego.
Segundo causa da baixa. Por sexo e por provincias. Decembro 2010**

■ Cadro 5.20

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
HOMES					
Baixas por colocación					
Con oferta previa	82	45	48	41	216
Sen oferta previa	2.935	680	582	2.857	7.054
Total	3.017	725	630	2.898	7.270
Non renovación	2.648	731	820	2.913	7.112
Outras causas	329	83	58	356	826
Total	5.994	1.539	1.508	6.167	15.208
MULLERES					
Baixas por colocación					
Con oferta previa	100	39	99	62	300
Sen oferta previa	3.376	973	809	3.300	8.458
Total	3.476	1.012	908	3.362	8.758
Non renovación	3.186	883	903	3.058	8.030
Outras causas	456	98	49	510	1.113
Total	7.118	1.993	1.860	6.930	17.901

Fonte: SEPE

Para finalizar faremos unha referencia ás baixas na demanda de emprego. As baixas por colocación representa o 48,92% (España 48,88%) no grupo de mulleres, fronte ao 47,80% no dos homes.

Os seguintes cadros do Instituto Galego das Cualificacións dannos unha visión resumida do perfil tipo das paradas/os en Galicia no ano 2010.

Perfil dos parados/as en xeral. Ano 2010. Galicia

■ Cadro 5.21

Descrición	Perfil tipo
Sexo	Muller
Grupo de idade	30 a 34
Nivel académico	Ata Certificado Escolaridade
Sección da clasific. CNAE	Construción
Tempo busca emprego	Menos de 6 meses
Ocupación máis demand. no ámbito feminino a 4 díx.	Dependentes e exhibidores en tendas, almacéns, quioscos,mercad.
Ocupación máis demand. no ámbito masculino a 4 díx.	Peóns da construción de edificios
Ocupación máis demand. no ámbito feminino a 8 díx.	Dependente de comercio, en xeral
Ocupación máis demand. no ámbito masculino a 8 díx.	Peón da construción de edificios

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

**Perfil tipo dos parados/as de longa duración
menores de 25 anos. Galicia. 2010**

■ **Cadro 5.22**

Descrición	Perfil tipo
Sexo	Muller
Grupo de idade	20 a 24
Nivel académico	Alta Certificado de Escolaridade *
Sección da clasificación CNAE	Sen sección asociada

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

*Inclúe certificado escolaridade, primarios sen certificado e sen estudos.

**Perfil tipo dos parados/as de longa duración
maiores de 25 anos. Galicia. 2010**

■ **Cadro 5.23**

Descrición	Perfil tipo
Sexo	Muller
Grupo de idade	55 a 59
Nivel académico	Alta certificado de Escolaridade*
Sección da clasificación CNAE	Industria manufactureira

*Inclúe certificado escolaridade, primarios sen certificado e sen estudos.

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

5.4 Ofertas de emprego

Os Servizos Públicos de Emprego ofrecen a posibilidade de contratar traballadoras a través dos seus servizos, para iso os empresarios poden dirixirse a calquera oficina de emprego, preferentemente a que corresponde ao domicilio da Empresa ou centro de traballo principal. Na Oficina de Emprego informaranlle e facilitaranlle o documento de solicitude de traballadores, que deberán encher indicando:

- Características do posto
- Condicións das candidatas (Neste apartado é onde se pode establecer o requirimento dun sexo como requisito)
- Tipo de contrato
- Forma, lugar e data de selección das traballadoras.

Unha vez presentada a oferta, ala Oficina de Emprego, mediante consulta ao seu banco de datos, enválle ao empresario unha preselección de candidatas aptas, a priori, para que sexan entrevistadas por el mesmo.

Non obstante, a Oficina de Emprego tamén pode efectuar a selección das candidatas mediante probas profesionais e/ou psicolóxicas

Os empresarios están obrigados a solicitar a ala Oficina de Emprego as traballadoras que necesite contratar, unicamente cando se queira acoller medidas de fomento de emprego.

As traballadoras contratadas ao amparo dalgunha destas medidas, deberán levar inscritos en e Emprego o tempo que determine cada modalidade de contrato.

Aínda que como establece o artigo 4º.2 c) do E.T “En relación co traballo, os traballadores teñen dereito: “c) A non ser discriminados para o emprego ou unha vez empregados, por razóns de sexo...”

Existe nas ofertas tramitadas nos Servizos Públicos de Emprego, a posibilidade de realízalos con ou sen requirimento de sexo, necesario nalgúns casos segundo a medida de fomento de emprego elixida.

**Ofertas con requirimento de sexo e sen este requirimento.
Valores porcentuais. Galicia. 2010**

■ Cadro 5.24

Sexo	Nº de ofertas
Home	926
Muller	1.262
Sen requirimento	1.491
TOTAL	16.679

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

A maioría das ofertas, non presentan requirimento de sexo (86,88%) pero o 13,12% restante distribúense do seguinte xeito: homes 5,55% e mulleres 7,57%.

Para o ano 2010 non se recolle información sobre a ofertas de emprego desagregada en actividades ou ocupacións con requirimento de sexo.

5.5 Contratos de traballo

Neste capítulo utilizaremos os cadros elaborados polo Instituto Galego das Cualificacións, que se ben teñen unha pequena variación, nos totais, cos facilitados polo SEPE, consideramos que esta diferenza non é significativa e os cadros serven para ilustrar de forma resumida a situación da contratación feminina.

No capítulo 7, dedicado á contratación móstranse os datos facilitados polo SEPE por tipos de contratos e sexo, que servirán como información complementaria para este capítulo.

No ano 2010 a contratación feminina supuxo o 48% do total da contratación, tanto de contratos iniciais, como conversión en indefinidos e adscricións en Colaboración social. Se o distribuímos os contratos iniciais supuxeron o 47,96%, as conversións o 49,11% e as adscrición o 35,71% do total de ambos os dous sexos, sempre por debaixo da contratación masculina.

■ Cadro 5.25

Contratados. Por idade e sexo. Galicia. 2009

	Nº contratados		
	Mulleres	Homes	Total
16 a 19	10.764	13.820	24.584
20 a 24	58.070	59.063	117.133
25 a 29	66.899	70.811	137.710
30 a 34	57.907	65.036	122.943
35 a 39	42.595	46.283	88.878
40 a 44	36.246	35.104	71.350
45 a 49	27.156	27.121	54.277
50 a 54	16.616	19.689	36.305
55 a 59	7.171	10.803	17.974
60 a 64	2.949	5.503	8.452
65 ou máis anos	346	672	1.018
Total	326.719	353.905	680.624

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Se facemos unha análise por idades, observamos como o tramo de idade con maior contratación foi o de 25-29 anos (66.899 contratos), seguido do de 20-24 anos (58.070 contratos).

Ao comparar os datos por idades do grupo de mulleres, co dos homes, chama a atención, que se ben en case todos os grupos de idade a contratación masculina supera a feminina, hai grupos onde a diferenza é maior. O grupo de mulleres de 16-19 anos só rexistrou 10.764 contratos, fronte aos 13.820 de homes. O de 55-59 anos rexistrou 7.171 contratos femininos fronte a 10.803 masculinos e o de 60-64 anos repartiuse en 2.949 contratos para as mulleres e 5.503 para os homes. Nos grupos de idade intermedios é onde menos diferenzas se presentan, estas son máis acusadas nos tramos de menor idade e nos de maior idade.

Outra característica dos contratos concertados con mulleres é que o son maioritariamente no sector servizos.

Segundo o seguinte cadro do Instituto Galego das Cualificacións o 91.63% (90,88 en 2009) das mulleres traballadoras galegas exercen a súa profesión no sector servizos. O segundo sector de importancia é a industria onde traballa o 6.37% (6,85 en 2009). En ala Agricultura e Construción a representación feminina é moi escasa.

Contratos nos catro grandes sectores de actividades económicas (clasificación CNAE 2009) Galicia. 2010

■ Cadro 5.26

	Mulleres	Homes
Sector primario	3.069	17.855
Sector secundario	20.820	37.087
Sector construción	3.451	57.637
Sector servizos	299.379	241.326
Sen actividade	0	0
Total	326.719	353.905

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

O sector servizos é o único onde a contratación feminina supera a masculina representando un 55,37% do total dos contratos realizados neste sector. Dentro deste sector, a actividade administrativa e de servizos auxiliares, Hostalaría e comercio, concentran maior número de mulleres traballadoras con 181.012 traballadoras contratadas en 2010 fronte ao total do sector servizos de 326.719 contratacións.

■ Cadro 5.27

Contratos sectoriais por seccións (clasificación CNAE) e sexo. Galicia. 2010

	Muller	Home	Total
A Agricultura, gandería, caza e selvicultura e pesca	3.069	17.855	20.924
B Industrias extractivas	46	727	773
C Industrias manufactureira	19.990	33.449	53.439
D Subministración de enerxía elec, gas, vapor e aire acondic.	34	177	211
E Subministración de auga, saneamento, residuos desconta.	750	2.734	3.484
F Construción	3.451	57.637	61.088
G Comercio por xunto e polo miúdo, reparación vehiculos mo.	45.822	26.092	71.914
H Transporte e almacenamento	11.669	44.688	56.357
I Hostalaría	53.354	32.994	86.348
J Información e comunicacións	6.948	9.538	16.486
K Actividades financeiras e de seguros	1.541	878	2.419
L Actividades inmobiliarias	503	289	792
M Actividades profesionais, científicas e técnicas	14.708	9.229	23.937
N Actividades administrativas e servizos auxiliares	81.836	66.059	147.895
O Admón, pública e defensa; seguridade social obrigatoria	14.077	8.439	22.516
P Educación	16.113	8.513	24.626
Q Actividades sanitarias e de servizos sociais	28.466	4.205	32.671
R Actividades artísticas recreativas e de entretemento	12.313	26.300	38.613
S Outros servizos	11.755	3.962	15.717
T Actividades dos fogares como empregadores e produto.	261	136	397
U Actividades de organizacións e organismos extraterritorial	13	4	17
X Sen sección asociada	0	0	0
Total	326.719	353.905	680.624

Fonte: Instituto galego das cualificacións

A distribución do emprego feminino está moi ligada ás ocupacións que desempeñan, por iso é importante analizar como se distribúen os empregos segundo a ocupación.

Contratos asociados aos grandes grupos de ocupación por sexo. Galicia. 2010

■ Cadro 5.28

	Nº Contratos
1 Dirección das empresas e das administracións públicas	1.769
Muller	605
Home	1.164
2 Técnicos e profesionais científicos e intelectuais	58.446
Muller	28.326
Home	30.120
3 Técnicos e profesionais de apoio	59.737
Muller	28.227
Home	31.510
4 Empregados/as de tipo administrativo	53.785
Muller	38.765
Home	15.020
5 Traballadores/as dos servizos de restauración, persoais, protección e vendedores/as dos comercios	178.906
Muller	127.035
Home	51.871
6 Traballadores/as cualificados/as na agricultura e na pesca	10.955
Muller	1.990
Home	8.965
7 Artesáns e traballadores/as cualificados/as das industrias manufactureiras, da construción e da minería, agás os operadores/as de instalacións e maquinaria	78.875
Muller	12.623
Home	66.252
8 Operadores/as de instalacións, maquinaria e montadores/as	64.337
Muller	11.460
Home	52.877
9 Traballadores/as non cualificados/as	173.814
Muller	77.688
Home	96.126
Total contratos	680.624
Total mulleres	326.719
Total homes	353.905

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

Se ben é certo que hai pouca representación de mulleres en postos de Dirección de Empresas e AA. PP., só o 34,20% fronte ao 65,80% de homes, as porcentaxes igúalanse en Técnicas e Profesionais científicos e intelectuais (48,46% de mulleres). O maior número de mulleres con formación superior ou universitaria está a ter reflexo no mercado de traballo, e a medio ou longo prazo ten que repercutir en que pasen a ocupar postos de dirección e polo tanto, tamén repercutan nos niveis salariais.

Outro grupo de ocupación con grande representación feminina é o dos Empregadas de tipo Administrativo, co 72,10% (73,62 en 2009).

A forte presenza da muller no sector servizos, e especialmente no comercio e na hostalaría, tamén ten o seu reflexo nos grandes grupos de ocupación, así as mulleres son maioría co 71% no grupo de Traballadoras dos servizos de Restauración, persoais, protección e vendedoras de comercio.

Entre as traballadoras cualificadas das industrias manufactureiras, a construción, e a minaría a presenza da muller é moi escasa, só o 16% e no grupo de Traballadoras cualificadas en agricultura e pesca, a representación masculina (81,83%) tamén é moi superior á feminina (18.16%).

Podemos concluír que, no referente aos grupos de ocupación existen dúas tendencias:

■ Un grupo maioritario que desempeña as súas funcións como Empregada Administrativa, ou como traballadora de servizos de restauración, persoais e do comercio.

■ Un grupo minoritario, que grazas á obtención dun título universitario, ocupan postos como Técnicos e Profesionais Científicos e Intelectuais.

Como expuxemos ao inicio deste apartado, a contratación masculina no 2010 foi superior á feminina e foino especialmente nos contratos indefinidos ordinarios, onde a contratación feminina supuxo o 38,25% e nos indefinidos a tempo parcial chegou ao 69%. Non obstante nos Contratos indefinidos de Fomento do Emprego a contratación a mulleres en 2010 chegou ao 51,76%.

Contratos indefinidos acollidos a medidas de fomento da contratación. Segundo sexo, idade e provincias. Galicia 2010

■ Cadro 5.29

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>=45	< 25	25-29	30-39	40-44	>=45	
A Coruña	734	933	1.123	340	940	809	1.143	1.193	359	716	8.290
Lugo	307	279	250	78	326	303	314	316	98	228	2.499
Ourense	216	213	225	60	259	286	252	276	79	187	2.053
Pontevedra	636	763	985	278	844	752	988	1.161	324	630	7.361
Total	1.893	2.188	2.583	756	2.369	2.150	2.697	2.946	860	1.761	20.203

Fonte: SPEE. Contratos rexistrados.

■ Cadro 5.30

Contratos indefinidos acollidos a medidas de fomento da contratación segundo colectivo de bonificación por provincias. Ano 2010

	Total	Maiores de 45 anos	Persoas con discapacidade	Xóvenes de 16-30 anos	Mulleres desempregadas A.3 L.35/2010	Desempregados inscritos de 6 ou máis meses	Desempregados inscritos de 1 ou máis meses	Desempregados contratos tem. 2 últimos anos	Desempregados contratos indef. Exting. 2 últimos anos	Conversiones en indefinidos	Conv. Ctos. Tem. Inc. A 18/06/2010	Conv. Ctos. Tem. Inc. D 18/06/2010	Non acollidos a D.A.P.
A Coruña	8.290	920	252	1.899	48	177	173	64	49	307	2.874	288	1.239
Lugo	2.499	367	48	726	7	47	48	23	15	91	658	66	403
Ourense	2.053	272	88	630	3	63	62	30	15	49	541	49	251
Pontevedra	7.361	941	163	1.724	21	143	215	77	58	377	2.302	262	1.078
Galicia	20.203	2.500	551	4.979	79	430	498	194	137	824	6.375	665	2.971

Fonte: SPEE. Contratos rexistrados.

A contratación segundo modalidade e sexo pódense consultar nos cadros do Capítulo 7.

Hai determinadas modalidades de contratación con maior peso feminino e outras onde o peso dos homes é moito maior. Entre os claramente femininos destacar os de interinidade (72,40%) e os que se realizan a tempo parcial (66,74%). Os contratos indefinidos acollidos a medidas de Fomento da contratación, acurtan diferenzas chegando no grupo de mulleres ao 51,55% e no de homes ao 48,45%. Este ano, de novo, o contrato en prácticas realizado a mulleres (54,15%) supera os concertados con homes.

■ Cadro 5.31

Tipoloxía contractual por sexo. Ano 2010

	Muller	Home
Indefinido	17.420	28.116
Indefinido tempo parcial	9.999	4.477
Temporal	172.277	243.728
Temporal tempo parcial	118.156	59.396
Prácticas / Formación	4.468	4.693
Outros	4.399	13.495
TOTAL	326.719	353.905

Fonte: Instituto Galego das Cualificacións.

O cadro do Instituto Galego das Cualificacións da tipoloxía contractual por sexo e idade no 2010, aínda que non distingue todas as modalidades contractuais, serve de resumo para comparar a situación dos dous grupos no ámbito contractual.

O que máis destaca, é o maior peso da xornada parcial no grupo de mulleres, tanto en contratos indefinidos (69%) como temporais (66,55%).

Os contratos temporais, tanto a xornada completa como parcial, alcanzan no colectivo feminino o 91,61% da contratación a mulleres, mentres que no colectivo masculino chega ao 90,79%.

Os contratos indefinidos, tanto a xornada completa como parcial, supuxeron o 8,29% nas mulleres e o 9,21% nos homes.

Mantense a tendencia dos últimos anos onde a contratación feminina está caracterizada por unha maior temporalidade e un maior uso de contrato a tempo parcial.

5.6 Formación

Outro factor importante a ter en conta na inserción da muller no mundo do traballo é, sen dúbida, a formación académica á que accede o alumnado feminino como fase previa ao seu acceso ao mercado laboral.

Neste apartado imos tratar tanto a formación regulada, como a formación ocupacional. Dentro da formación regulada centrarémonos nos ciclos formativos de FP Grao Superior, Bacharelato e Titulacións Universitarias, por consideralos máis significativos, e para iso imos utilizar os datos facilitados polo Instituto Galego de Estatística (IGE) nos dous primeiros casos e os do INE no último.

No alumnado matriculado nos ciclos formativos de FP Grao Superior, observamos que para o curso 2009-2010, o 51,01% dos alumnos/ás eran mulleres, porcentaxe superior ao de homes.

Alumnado matriculado en ciclo formativo de FP grao superior, por sexo. Curso 2009 / 2010. Galicia-España

■ Cadro 5.32

	Total	Homes	Mulleres
Galicia	14.057	6.886	7.171

Unidade: nº de alumnos/as.

Fonte: IGE Información subministrada directamente pola Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

O alumnado matriculado en Bacharelato, segundo o IGE no curso 2009-2010, mostra que as mulleres matriculadas representan en Galicia o 55,22%, superior en mais de 10 puntos á media masculina do 44,78%, confirmándose novamente a necesidade dunha maior formación do colectivo feminino para enfrontarse ao mundo do traballo.

Alumnado matriculado en bacharelato, por sexos. Curso 2009 - 2010. Galicia

■ Cadro 5.33

	Ambos sexos	Varons	Mulleres
Galicia	32.180	14.410	17.770

Unidade: nº de alumnos/as.

Fonte: IGE Información subministrada directamente pola Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

Abandono educativo temperán. Poboación entre 18 e 24 anos (ambos inclusive) que non completou o nivel de educación secundaria segunda etapa e non segue ningún tipo de formación (regrada ou non regrada). Galicia

■ Cadro 5.34

	Total	Homes	Mulleres
2007	23,9	33,2	14,4
2008	24,1	32,2	15,8
2009	26,0	31,7	20,1
2010	23,1	27,8	18,3

Unidades: Porcentaxes.

Fonte: INE. Enquisa de poboación activa.

Nota: para o cálculo deste indicador empréganse medias anuais dos datos trimestrais. 07-06-2011

O abandono educativo temperán dos que non completaron o nivel de educación secundaria e non seguen ningunha formación, é sensiblemente superior nos homes, superando en 9.5 puntos (11.6 en 2009) en 2010 e chegando a superar o dobre no ano 2008. Talvez as dificultades que ten a muller para iniciarse no mercado laboral, sexa unha das razóns para que persistan na súa formación académica.

No ensino Universitaria en Galicia, segundo o INE, para o curso 2009-2010, o alumnado feminino era superior ao masculino, chegando ao 56,19%.

**Alumnado matriculado en Ensino Universitario,
por tipo de estudio e sexo. Curso 2009 - 2010. Galicia**

■ Cadro 5.35

Total	Total	Mulleres
	56.088	31.517
Estudos de licenciatura	24.896	16.189
Estudos de Arquitectura e Enxeñería	8.397	2.882
Estudos de Arq. E ing. Técnicos	9.218	2.581
Estudos de diplomatura	13.292	9.680
Títulos dobles	285	185

Unidade: nº de alumnos/as.

Fonte: INE.

A porcentaxe media do 56,19% varía moito segundo a especialidade elixida:

■ As especialidades máis demandadas polas mulleres son:

- Mestra/ou
- Dereito
- Administración e Dirección de empresa
- CC. Empresariais
- Medicina
- Enfermaría

■ Especialidades onde o alumnado feminino é maioritario, ademais das anteriores:

- Belas Artes
- Documentación
- Enfermaría e atención a enfermos
- Traballo social
- Pedagogía
- Psicoloxía

■ As especialidades con máis baixa representación feminina son:

- Enxeñaría Industrial
- Enxeñaría naval
- Enxeñaría de Telecomunicacións

- Maquinas navais
- Estudos de arquitectura e enxeñaría técnica

Como se pode observar, seguen existindo titulacións e especialidades reservadas case exclusivamente ás mulleres, aínda que parece que pouco a pouco vanse producindo movementos cara a outras áreas.

Alumnado que terminou los estudios de 1er. Y 2º ciclo en Ensino Universitario, por tipo de estudio e sexo. Curso 2009 - 2010. Galicia

■ Cadro 5.36

	Total	Mulleres
Total	7.457	4.617
Estudos de licenciatura	2.407	1.635
Estudos de Arquitectura e Enxeñaría	899	323
Estudos de Arq. E ing. Tecnicos	1.243	377
Estudos de diplomatura	2.908	2.282
Títulos dobles (1)		

Unidade: nº de alumnos/as.
Fonte: INE.

É moi significativo constatar que do alumnado que finaliza os seus estudos universitarios, o 61,91% son mulleres:

- Estudios de licenciatura: Foron rematados polo 67,93% de mulleres fronte ao 35,07% de homes.
- Estudios de arquitectura e enxeñaría: Finalizáronos o 35,93% de mulleres e o 64,01% de homes.
- Estudios de arquitectura e enxeñaría técnica: o 30,33% de mulleres remataron os seus estudos.
- Estudios de diplomatura: Del total de alumnos, o 78,47% dos diplomados/ás foron mulleres.

É de destacar que se ben o 56,19% dos matriculados/as eran mulleres, do total de alumnos/as que finalizaron os seus estudos, o colectivo feminino supuxo o 61,91%, fronte ao 38,09% de homes.

5.7 Poder e toma de decisións

A idea de participación equilibrada de homes e mulleres nos procesos de toma de decisións incorporouse progresivamente en recomendacións de Nacións Unidas, Unión Europea e Consello de Europa. Este último, adoptou a recomendación dunha participación feminina non inferior ao 40% en calquera órgano de decisións para alcanzar o devandito equilibrio, e esa porcentaxe foi establecida como mínimo na lexislación nacional, por medio de 7, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, para alcanzar unha composición equitativa en todos os ámbitos claves da toma de decisións.

**Distribución por sexo de altos cargos da Administración do Estado
en porcentaxe de mulleres 2008/ 2010**

■ Cadro 5.37

	2010	2009	2008
Total	31	34	33,2
Goberno	44	50	50,0
Secretarías do Estado	23	29	33,3
Subsecretarías	27	28	28,1
Secretarías Xerais	45	33	31,8
Secretarías Xerais Técnicas	50	35	41,2
Direccións Xerais	29	35	32,1

Fonte: elaboración do Instituto da Muller, a partir dos datos facilitados polo Ministerio das Administracións Públicas.
INE

En 2010 a representatividade que teñen as mulleres nos Altos Cargos da Administración do Estado chegou ao 31% (Secretarías de Estado, Subsecretarías, Secretarías Xerais e Directores/ás Xerais).

■ Cadro 5.38

Mulleres no goberno en %

	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003(2)	2003	2002	2000	1999(2)	1999	1996
Partido no goberno	PSOE	PSOE	PSOE	PSOE	PSOE	PSOE	PSOE	PP	PP	PP	PP	PP	PP	PP
Ambos sexos	15	17	17	16	16	16	16	16	16	16	17	15	15	15
% de mulleres	46,67	52,94	52,94	43,75	50	50	50	31,25	25	18,75	17,65	13,33	20	26,67

Fonte: Instituto da Muller.

Outra mostra do papel da muller no poder e a toma de decisións, é a súa presenza no Goberno. Neste cadro pódese ver a evolución da representación da muller dende 1982, pasando de cero, ata alcanzar o 52,94% en 2008 e 2009. No ano 2010 produciuse unha redución, quedando a participación feminina nun 46,67%.

■ Cadro 5.39

Mulleres nos Gobiernos Autonómicos

		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Total Alcaldías: Ambos sexos	Total Presidentas/es	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
	Total Consellerías	166	191	197	199	198	203	207	206	206	229	215
	Consellerías											
	Andalucía	13	13	14	14	14	14	14	14	14	14	15
	Aragón	6	9	8	9	9	10	10	10	10	11	11
	Asturias	6	11	11	11	11	10	10	10	10	10	10
	Illas Baleares	11	11	13	13	13	12	12	13	13	14	14
	Canarias	10	10	10	9	8	10	10	10	10	11	11
	Cantabria	9	9	9	9	9	10	10	10	10	10	11
	Castela e León	8	8	8	8	8	10	10	10	10	13	13
	Castela e A Mancha	9	11	10	10	10	15	13	12	12	16	12
	Cataluña	13	14	15	15	16	10	16	16	16	15	15
	Extremadura	8	9	10	10	11	15	10	10	11	13	13
	Galicia	11	12	14	14	14	11	14	12	12	15	11
	Madrid ⁽¹⁾	7	9	9	11	11	9	11	12	10	17	13
	Murcia	7	8	9	9	9	11	9	9	12	12	9
	Navarra	10	10	10	10	9	9	11	11	10	14	14
	A Ríoxa	6	7	7	7	7	10	9	9	9	11	11
	C. Valenciana	9	10	10	10	10	10	10	12	12	15	15
	País Vasco	10	10	10	10	11	11	11	11	9	12	11
	Ceuta	7	11	11	11	9	7	7	7	7	10	10
	Melilla	6	9	9	9	9	9	10	10	9	12	12
% Mulleres	Presidentas	0	0	0	0	0	5,26	5,26	5,26	5,26	5,26	5,26
	Conselleiras	13,86	15,71	20,30	19,10	20,20	28,57	32,37	35,44	39,74	39,74	40,00
	Conselleiras											
	Andalucía	23,08	23,08	42,86	42,86	42,86	42,86	57,14	57,14	57,14	57,14	60,00
	Aragón	0,00	11,11	12,50	11,11	11,11	30,00	30,00	30,00	36,36	36,36	36,36
	Asturias	16,67	27,27	27,27	18,18	18,18	40,00	40,00	40,00	50,00	50,00	40,00
	Illas Baleares	18,18	18,18	30,77	23,08	23,08	41,67	41,67	46,15	42,86	42,86	42,86
	Canarias	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30,00	30,00	30,00	45,45	45,45	45,45
	Cantabria	11,11	11,11	11,11	11,11	11,11	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	27,27
	Castela e León	25,00	12,50	25,00	25,00	25,00	40,00	30,00	30,00	46,15	46,15	46,15
	Castela e A Mancha	22,22	27,27	40,00	30,00	30,00	26,67	46,15	50,00	50,00	50,00	58,33
	Cataluña	7,69	21,43	20,00	13,33	18,75	30,00	31,25	31,26	26,67	26,67	26,67
	Extremadura	0,00	11,11	30,00	30,00	27,27	13,33	30,00	30,00	61,54	61,54	61,54
	Galicia	9,09	8,33	14,29	14,29	14,29	18,18	14,29	50,00	40,00	40,00	36,36
	Madrid	14,29	22,22	22,22	27,27	27,27	22,22	27,27	33,33	35,29	35,29	30,77
	Murcia	14,29	0,00	0,00	11,11	11,11	18,18	33,33	33,33	25,00	25,00	22,22
	Navarra	10,00	10,00	10,00	10,00	11,11	22,22	9,09	9,09	35,71	35,71	35,71
	A Ríoxa	16,67	14,29	14,29	14,29	14,29	20,00	22,22	22,22	27,27	27,27	27,27
	C. Valenciana	11,11	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	25,00	26,67	26,67	33,33
	País Vasco	20,00	20,00	20,00	20,00	27,27	27,27	45,45	45,45	50,00	50,00	54,55
	Ceuta	14,29	27,27	27,27	18,18	22,22	57,14	57,14	57,14	50,00	50,00	50,00
	Melilla	16,67	0,00	0,00	11,11	11,11	22,22	20,00	20,00	25,00	25,00	25,00

Fonte: Instituto da Muller a partir de datos do Ficheiro de Altos Cargos (FICESA).

(1) En Madrid dende o 2004 a Presidencia ostenta a Ilma. Sra. Dª Esperanza Aguirre.

A representación da muller nos Gobiernos Autonómicos mantívose case nos mesmas porcentaxes que o ano anterior, cun 40% de Conselleiras e un 5,26% de Presidentas. Estremadura segue sendo a CC.AA. con maior representación feminina (61,54%) seguida de Andalucía (60%). (O ano 2009 é o último dispoñible no momento de elaborar este informe).

A menor presenza feminina está en Murcia e Melilla cun 22,22%.

Galicia a representación baixa do 40% ao 36,36%. O maior aumento nesta Comunidade deuse no 2006, pasando dun 14,29% do 2005 a un 50% en 2006.

No cadro 5.40 vemos a participación feminina nos Parlamentos Autonómicos. Aínda que en termos globais a participación das mulleres aumentou, este aumento só produciuse en Cataluña, pasando dunha representación feminina do 36,30% ao 41,50%.

■ Cadro 5.40

Composición dos Parlamentos Autonómicos

	2009		2010	
	Ambos sexos	% Mulleres	Ambos sexos	% Mulleres
Total	1.260	41,7	1.260	41,7
Andalucía	109	45,9	109	45,9
Aragón	67	35,8	67	35,8
Asturias	45	33,3	45	33,3
Baleares	59	49,2	59	49,2
Canarias	60	40,0	60	40,0
Cantabria	42	40,5	42	40,5
C. León	83	43,4	83	43,4
C. La Mancha	47	53,2	47	53,2
Cataluña	135	36,3	135	41,5
C. Valenciana	99	45,5	99	45,5
Extremadura	65	40,0	65	40,0
Galicia	75	40,0	75	40,0
Madrid	120	42,5	120	42,5
Murcia	46	39,1	46	39,1
Navarra	50	38,0	50	38,0
País Vasco	75	45,3	75	45,3
A Ríoxa	33	39,4	33	39,4
Ceuta	25	40,0	25	40,0
Melilla	25	40,0	25	40,0

Fonte: Instituto da muller.

A maior representación feminina atopámola en Castela-a Mancha (53,2%), seguida de Illas Baleares, e a menor en Asturias e Aragón cun 33,3% e 35,8 respectivamente.

Participación de mulleres nos Parlamentos Nacionais dos países europeos. Cámara única ou baixa

■ Cadro 5.41

	Total Escaños	% Mulleres
UE-27	7.119	33,23
Alemania (2009)	622	32,80
Austria (2008)	183	27,87
Bélxica (2010)	150	39,33
Bulgaria (2009)	240	20,83
Chipre (2006)	56	12,50
Dinamarca (2007)	179	37,99
Eslovaquia (2006)	150	15,33
Eslovenia (2008)	90	14,44
España (2008)	350	36,57
Estonia (2007)	101	22,77
Finlandia (2007)	200	40,00
Francia (2007)	577	18,89
Grecia (2007)	300	17,33
Hungría (2010)	386	9,07
Irlanda (2007)	166	13,94
Italia (2008)	630	21,27
Letonia (2006)	100	19,00
Lituania (2008)	141	19,15
Luxemburgo (2009)	60	20,00
Malta (2008)	69	8,70
Países Baixos (2010)	150	40,67
Polonia (2007)	460	27,83
Portugal (2009)	230	20,00
R. Checa (2006)	200	22,00
Reino Unido (2005)	646	22,00
Rumanía (2008)	332	11,38
Suecia (2010)	349	44,99

Nota: entre paréntesis o ano das últimas eleccións.

Fonte: elaboración do Instituto da Muller a partir dos datos proporcionados pola Unión Interparlamentaria a través da súa páxina web INE.

Nos Parlamentos nacionais dos países europeos existen grandes diferenzas dependendo dos países. Así en Suecia a participación feminina alcanza o 44,99% e en Finlandia o 40%, mentres que en Malta é dun 8,7%, en Hungría dun 9,7% e en Romanía do 11,4%.

En España a participación da muller no Parlamento é de 36,57%.

Mulleres nos gobernos da Unión Europea (*)

Cadro 5.42

		2006	2008	2009
Membros do Goberno	Total	504	542	470
	Bélxica	21	22	16
	Dinamarca	19	19	19
	Alemania	16	1	17
	Grecia	20	19	16
	España	17	18	18
	Francia	32	39	21
	Irlanda	17	36	16
	Italia	29	22	24
	Luxemburgo	15	15	15
	Países Baixos	17	28	18
	Austria	19	20	15
	Portugal	17	17	18
	Finlandia	18	21	21
	Suecia	22	21	22
	Reino Unido	27	22	21
	R. Checa	18	18	18
	Estonia	14	15	14
	Chipre	12	12	12
	Letonia	19	21	16
	Lituania	13	14	15
	Hungria	18	13	17
	Malta	18	13	10
	Polonia	22	20	20
	Eslovenia	17	16	16
	Eslovaquia	16	18	16
	Bulgaria		20	19
	Rumania	16	17	21
	P. Candidatos			
	República Yugoslava de Macedonia	-	0	-
	Croacia	15	0	-
	Turquia	16	25	-
% Mulleres no Goberno	Total	22,62	24,54	25,96
	Bélxica	23,81	31,82	31,25
	Dinamarca	26,32	36,84	42,11
	Alemania	37,50	100,00	35,29
	Grecia	15,00	10,53	31,25
	España	47,06	50,00	50,00
	Francia	18,75	30,77	23,81
	Italia	17,65	16,67	25,00
	Irlanda	24,14	18,18	20,83
	Luxemburgo	20,00	20,00	26,67
	Países Baixos	29,41	39,29	17,65
	Austria	31,58	40,00	33,33
	Portugal	11,76	11,76	27,78
	Finlandia	50,00	61,90	66,67
	Suecia	45,45	42,86	45,45
	Reino Unido	25,93	27,27	23,81
	R. Checa	11,11	11,11	16,67
	Estonia	14,29	20,00	7,14
	Chipre	0,00	8,33	8,33
	Letonia	31,58	23,81	18,75
	Lituania	7,69	14,29	13,33
	Hungria	11,11	15,38	0,00
	Malta	16,67	15,38	20,00
	Polonia	18,18	25,00	25,00
	Eslovenia	5,88	18,75	18,75
	Eslovaquia	6,25	11,11	12,50
	Bulgaria		25,00	21,05
	Rumania	18,75	0,00	14,29
	P. Candidatos			
	República Yugoslava de Macedonia	-	-	-
	Croacia	26,67	-	-
	Turquia	-	4,00	-

Fonte: Embaixadas dos distintos países.

* Nalgúns Gobernos, o Consello de Ministros está formado, ademais do Primeiro Ministro/a e Ministros/as, por outros membros cuxos cargos poden denominarse, dependendo do país, ministro delegado, secretarios de Estado, ministros sen carteira ou secretarios parlamentarios

O cadro 5.42 sobre a participación da muller nos Gobernos europeos (ano 2009 último dispoñible), pon de manifesto un aumento, pasando do 24,54% de 2008 ao 25,56% de 2009. Este aumento non se repartiu por igual en todos os países da Unión Europea: a maior porcentaxe de representación feminina osténtao en 2009 Finlandia (66,67%), seguida de Suecia (45,45%) e Dinamarca (42,11%), mentres que a menor representación a atopamos en Hungría (0%), Estonia (7,14%) e Eslovaquia (12,5%).

En España, en 2009, a representación da muller no Goberno alcanzou o 50%.

Os datos ofrecidos nalgúns dos cadros anteriores e seguintes non están desagregados por CC.AA., pero aínda así os seus resultados son significativos e extrapolables, aínda que con particularidades, á situación galega.

Segundo información do Mº de AA. PP., aínda que a porcentaxe de funcionarias (53,47%) é superior ao de funcionarios, a medida que ascendemos no complemento de destino, o número de mulleres diminúe, ata chegar ao nivel 30 onde só hai un representación feminina do 32,63% e ao nivel 29 cun 34,85%.

Ao ir descendendo de nivel, as porcentaxes vanse igualando, ata chegar ao nivel 22 cun 50,93% de mulleres, e seguir incrementándose a presenza feminina en niveis máis baixos como o nivel 18 (66,12%), o 16 (65,78%) ou o 14 (64,59%). O nivel 10 é o único que ten paridade, cun 50% en cada colectivo.

■ Cadro 5.43

Poboación ocupada na dirección, xerencia de empresas e en actividades profesionais segundo sexo, Galicia.

	2010			
	Total	Homes	Mulleres	% mulleres
A. Dirección da administración pública e de empresas de 10 ou máis asalariados	21,20	15,60	5,60	26,42
B. Xerencia de empresas con menos de 10 asalariados	41,00	26,10	14,90	36,34
C. Xerencia de empresas sen asalariados	32,50	14,20	18,30	56,31
D. Profesións asociadas a titulacións de segundo e terceiro ciclo universitario e afíns	87,70	43,70	44,00	50,17
E. Profesións asociadas a unhas titulacións de primeiro ciclo universitario e afíns	57,90	20,90	37,00	63,90
F. Técnicos e profesionais de apoio	137,80	71,00	66,80	48,48

Fonte: Enquisa de poboación activa.IGE- INE 29-04-2011

Unha distribución similar a la Administración Pública en canto a mulleres e homes, atopámola reflectida na empresa privada.

Na Xerencia de empresas con máis de 10 traballadores só hai un 26,42% de mulleres e nas de menos de 10 traballadores, un 36,34%. Non obstante, cando a muller traballa soa, como autónoma, sen asalariados a porcentaxe chega ao 56,1%.

Participación de mulleres en diversos órganos constitucionais. España 2010

■ Cadro 5.44

	Total	% de Mulleres
TOTAL	137	19,7
Consello do Estado	28	17,9
Consello Xeral do Poder Xudicial	20	35,0
Tribunal de Contas	14	7,1
Defensor do Pobo	1	0,0
Xunta Electoral Central	13	15,4
Consello Económico e Social	61	23,0

Fonte: Elaboración do Instituto da Muller a partir de datos do Ficheiro de Altos Cargos. Datos abril 2011

A representación feminina en órganos constitucionais como o Consello de Estado, Consello Xeral do Poder Xudicial, Tribunal de Contas, Defensor do Pobo, Xunta Electoral Central e Consello Económico e Social, segue sendo baixo, aínda que en progresivo aumento.

A participación máis alta obsérvase no Consello Xeral do Poder Xudicial (35%) e no Consello Económico e Social (22,95%).

A participación feminina no ano 2010 no Poder Xudicial, era do 47,95%. Pero a medida que se ascende na carreira xudicial, a porcentaxe diminúe.

En categorías de xuíces/ás a participación é maioritariamente feminina (65,15%), pero solo alcanza o 12,20% (8,9% en 2008) no caso de maxistrados do Tribunal Supremo.

5.8 Conciliación entre a vida laboral e familiar

Talvez sexa a conciliación entre a vida laboral e familiar un dos maiores condicionantes do acceso da muller ao mundo laboral. Os efectos negativos das dificultades de conciliación seguen recaendo sobre as mulleres a falta de repartición equitativa das responsabilidades familiares e a ausencia de infraestruturas axeitadas e suficientes para atender nenos e dependentes contribuíron ao escaso cambio producido.

Excedencias por cuidado de persoas dependentes. España 2010

■ Cadro 5.45

	2009	2010
Ambos sexos	5.302,0	6.136,0
Mulleres (Valores en porcentaxe)	85,52	84,89

Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social

O cadro 5.45 móstranos a nivel de toda España, como o 84,89% das excedencias para o coidado de persoas dependentes son solicitados por mulleres, aínda que no ano 2010 houbo unha pequena redución (0.63 puntos) da porcentaxe de mulleres que solicitan esta excedencia.

■ Cadro 5.46

**Núcleos familiares monoparentais
por sexo en miles. 2010**

	Monoparental masculino	Monoparental feminino	Porcentaxe Monoparentais Femininos
2008	60,100	420,30	487,49
2009	71,00	451,90	86,42
2010	75,80	466,20	86,00

Fonte: EPA

O cadro 5.46 serve para confirmar o papel da muller como responsable do coidado dos fillos, cunha porcentaxe moi superior de familias monoparentais femininas (86% en 2009), fronte ao 14% de monoparentais masculinas.

Permisos de maternidade por comunidades autónomas

Cadro 5.47

		2007	2008	2009	2010
Ambos sexos	Total	331.642	359.160	340.512	332.557
	Andalucía	59.733	65.205	61.135	59.330
	Aragón	8.592	10.595	9.404	9.125
	Asturias	5.254	5.768	5.814	5.536
	Baleares	8.155	8.899	8.403	8.087
	Canarias	13.308	13.420	12.191	11.259
	Cantabria	3.747	4.204	4.020	4.102
	C. León	13.361	14.480	14.376	14.398
	C. La Mancha	11.507	13.168	12.807	12.960
	C. Valenciana	35.567	37.405	61.323	58.896
	Cataluña	61.705	64.374	66.080	64.670
	Extremadura	5.987	6.874	16.716	16.685
	Galicia	15.403	17.113	55.982	55.329
	Madrid	54.278	59.022	11.321	10.946
	Murcia	10.655	11.725	5.606	5.390
	Navarra	5.325	5.770	2.303	2.366
	A Rioxa	2.125	2.336	34.470	33.135
	País Vasco	16.264	18.058	17.265	17.730
	Ceuta	335	354	343	404
	Total	98,43	98,45	98,32	98,25
	Andalucía	98,99	98,91	98,85	98,88
	Aragón	98,22	98,17	98,28	97,97
	Asturias	98,08	98,40	98,11	97,65
	Baleares	98,32	98,11	98,42	98,33
	Canarias	98,68	98,76	98,70	98,64
	Cantabria	97,81	97,72	97,96	97,51
	C. León	97,87	98,13	97,81	97,71
	C. La Mancha	98,97	98,70	98,70	98,67
	C. Valenciana	98,70	98,88	98,35	98,35
	Cataluña	98,41	98,45	99,02	98,84
	Extremadura	98,85	99,03	98,00	97,97
	Galicia	98,37	98,41	98,19	98,24
	Madrid	98,42	98,46	99,27	99,31
	Murcia	99,37	99,44	95,99	95,90
	Navarra	95,94	95,84	97,83	98,01
	A Rioxa	97,98	97,65	98,66	98,64
	País Vasco	96,38	96,26	96,28	95,67
	Ceuta	98,81	98,31	99,42	97,03
	Melilla	97,36	99,23	98,59	99,27

* O volumen de perceptores de maternidade xestionados polo SEPE refírense a novembro.
 Fonte: Instituto da Muller, a partir de datos da Tesorería Xeral da Seguridade Social.

Cadro 5.48

Excedencias* por coidado de fillas/os

	España		Galicia	
	Total	% Nais	Total	% Nais
2007	34.816	95,75	497	91,95
2008	37.771	96,11	477	100,00
2009	33.942	95,40	542	92,40

Fonte: Elaboración propia a partir dos datos da Tesorería Xeral da Seguridade Social

As excedencias por coidado de fillas/os en Galicia correspondentes ao 2009 (último dispoñible desagregado por comunidades autónomas) móstrannos que neste ano o 92,80% das excedencia por coidado de fillo/a eran solicitadas por mulleres e solo polo 7,20% de homes, aínda que a tendencia dos últimos anos reflicte un leve e inconstante aumento nas solicitudes de homes. En España, nese ano 2010, o 95,48% destas excedencias concedéronse a mulleres.

Algo similar acontece cos permisos de maternidade. No cadro 5.48 elaborado polo Instituto de ase que en Galicia o 98,24% dos permisos foron gozados polas nais. En España as cifras son similares co 98,25% de permisos das nais.

A evolución dende o ano 2004 mostra escasas diferenzas. A aprobación da Lei de Igualdade permitiu o desfrute dos permisos de paternidade, con 12.568 permisos gozados en Galicia en 2010 (275.637 en toda España).

Permisos de Paternidade por CC.AA

■ Cadro 5.49

	2010	2009
Total	275.637	273.024
Andalucía	43.577	43.321
Aragón	8.317	8.297
Asturias	4.640	4.642
Baleares	6.004	6.033
Canarias	9.110	9.322
Cantabria	3.654	3.509
C. León	12.839	12.522
C. La Mancha	11.963	11.704
C. Valenciana	27.409	26.943
Cataluña	52.893	52.661
Extremadura	5.361	5.214
Galicia	12.568	12.788
Madrid	44.599	44.247
Murcia	8.827	8.660
Navarra	4.881	5.023
A Rioxa	2.206	2.150
País Vasco	16.138	15.405
Ceuta	336	295
Melilla	315	288

Fonte: Instituto Nacional da Seguridade Social

Para completar este apartado incluímos o cadro sobre “Persoas ocupadas a tempo parcial por motivo da xornada parcial” do Instituto de er sobre datos da EPA.

Persoas ocupadas a tempo parcial por motivo da xornada parcial. España 2009-2010

■ Cadro 5.50

		2009	2010
Ambos sexos	Total	2.470,70	2.474,50
	Seguir cursos de ensinanza ou formación	212,40	190,70
	Enfermidade ou incapacidade propia	38,90	30,30
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	330,70	299,40
	Outras obrigas familiares ou persoais	213,30	180,00
	Non poder encontrar traballo de xornada completa	1.131,80	1.268,00
	Non querer traballo de xornada completa	246,80	221,90
	Outros motivos	291,90	279,60
	Non sabe o motivo	5,00	4,60
% Mulleres	Total	77,62	77,20
	Seguir cursos de ensinanza ou formación	54,94	57,84
	Enfermidade ou incapacidade propia	56,81	63,04
	Coidado de nenos ou de adultos enfermos, incapacitados ou maiores	97,70	97,19
	Outras obrigas familiares ou persoais	94,80	95,22
	Non poder encontrar traballo de xornada completa	75,75	74,99
	Non querer traballo de xornada completa	82,82	83,33
	Outros motivos	64,54	64,27
	Non sabe o motivo	72,00	60,87

Fonte: Enquisa de poboación activa. INE. Elaborado polo Instituto da Muller.

Aínda que os datos non están desagregados por Comunidades Autónomas, parece significativo que do total de persoal que realizan un traballo a tempo parcial por coidado de nenos ou adultos enfermos, incapacitados ou maiores, o 97,19% en 2010 sexan mulleres e o 95,22% do total de persoas traballadoras a tempo parcial con obrigas familiares ou persoais, tamén sexan mulleres.

Destaca, igualmente, que o 74,99% dos que non puideron atopar traballo a xornada completa sexan mulleres e que o 83,33% dos que non queren traballar a xornada completa tamén sexan mulleres, xurdindo a dúbida de se realmente a elección de traballar a tempo parcial é libre ou imposta por un cúmulo de factores externos, algúns deles imperceptibles.

O Cadro 5.51 de “Persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares” do Instituto da Muller, parece confirmar os datos anteriores, destacando que do total de persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares, o 95,65%, sexan mulleres.

Persoas inactivas que non buscan emprego por razóns familiares. España 2009-2010

■ Cadro 5.51

		2009	2010
Ambos sexos	Total Inactivos	15.471	15.408
	Total Razóns familiares	2.456	2.285
	Coidado de nenos ou de adultos	653	652
	enfermos, incapacitados ou maiores	1.803	1.633
% Mulleres	Total Inactivos	61,22	60,54
	Total Razóns familiares	96,36	95,65
	Coidado de nenos ou de adultos	97,49	97,41
	enfermos, incapacitados ou maiores	95,95	94,94

Fonte: Enquisa de poboación activa. INE. Elaborado polo Instituto da Muller.
Unidade: Miles de persoas.

O abandono do mercado de traballo por razóns familiares, lonxe de diminuír parece que vai aumentando ou mantense, cun 94,73% en 2007 e 94,62% en 2008 (últimos datos). Significativo é tamén, que dos traballadores por conta propia que traballan a tempo parcial, o 63,5% sexan mulleres e das persoas que traballan por conta allea con parcialidade o 79,8% tamén sexan mulleres.

■ Cadro 5.52

Abandono do mercado de traballo por razóns familiares

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 (*)	2006 (*)	2007 (*)	2008 (*)
Ambos Sexos. Datos absolutos (en miles)	108,90	115,60	127,30	116,60	115,10	128,00	241,50	272,60	237,30	193,30
% Mulleres	90,82	93,52	94,66	95,03	93,66	93,67	76,07	95,82	94,73	94,62

Nota: os anos 1998-2004 (IV Trimestres).

(*) Apartir do 2005 os datos que proporciona o INE son medias anuais e por tanto non son comparables cos anos anteriores.

Fonte: Enquisa de Poboación Activa, INE.

Elaborado polo Instituto da Muller.

Finalizamos esta análise da conciliación entre vida laboral e familiar facendo referencia á “Enquisa de Fecundidade 006” o Centro de Investigacións Sociolóxicas. Estas son algunhas das súas conclusións:

■ O 60% das mulleres afirma que ter fillos é un obstáculo para a súa vida profesional

■ O 16,2% das nais que agora contan entre 20 e 49 anos abandonaron definitivamente o traballo pola maternidade e o 28% afirma que a crianza dos fillos limitou as súas oportunidades de promoción laboral.

■ O atraso na maternidade de debe en boa medida ao número de anos de dedicación ao estudo e ás dificultades económicas que teñen a súa orixe nos postos de traballo precarios aos que acceden as mulleres, cando non están en paro.

A máis estudos, máis traballo, maior atraso na maternidade e menos fillos.

5.9 Salarios

Continuando a tendencia dos apartados anteriores deste capítulo, o sexo parece ser tamén un factor determinante das diferenzas salariais.

O informe da Axencia Tributaria "Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2009 (últimos datos dispoñibles) reflexa que as mulleres galegas no ano 2009 percibiron un salario medio anual de 15.594 € fronte aos 20.271 € dos homes, o que supón que as mulleres percibiron un 23,07% menos que os homes polo seu traballo realizado (25,47% en 2008).

A media total das CC.AA. no grupo de mulleres chegou aos 16.110 €, fronte aos 21.433 dos homes, percibindo o colectivo feminino un 24,83% menos que os homes (27,67% en 2008).

En ambos os dous casos a muller cobra menos que a media, que en Galicia é de 18.217 € e no conxunto do Estado de 19.085 €.

Asalariados por CCAA e sexo. 2009

■ Cadro 5.53

	Total		Mulleres	Homes
	Salario medio anual	%*	Salario medio anual	Salario medio anual
Andalucía	15.566	72,64	12.820	17.649
Aragón	19.706	82,99	16.354	22.259
Ppdo. de Asturias	19.824	81,27	16.110	22.709
Illas Baleares	18.144	87,70	15.913	20.049
Canarias	16.611	89,97	14.945	17.989
Cantabria	19.588	80,50	16.042	22.275
Castela A Mancha	16.929	86,34	14.617	18.507
Castela León	18.758	84,31	15.814	20.977
Cataluña	21.261	84,18	17.898	24.079
Extremadura	14.767	86,40	12.758	16.251
Galicia	18.217	85,60	15.594	20.271
C. de Madrid	24.583	82,80	20.282	28.247
Rexión de Murcia	16.281	85,52	13.924	17.952
A Ríoxa	18.820	85,26	16.045	20.917
C. Valenciana	17.303	85,01	14.710	19.302
Cidade de Ceuta	21.775	76,91	16.748	24.971
Cidade de Melilla	21.379	80,34	17.176	24.260
Total	19.085	84,41	16.110	21.433

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home.

Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2009.

A evolución con respecto ao ano 2000 non era moi alentadora, xa que en Galicia a diferenza se incrementou en case un punto, pasando do 26,10% de diferenza en prexuízo das mulleres, ao 26,94% en 2006 e 26,28% en 2007. Pero no ano 2008 a diferenza diminúe e no 2009 volve notarse unha redución das diferenzas salariais.

■ Cadro 5.54

**Asalariados por sector de actividade económica e sexo.
Galicia / España. 2009**

	Media	Galicia		
	Total España	Mulleres	Homes	%
Agricultura, gandería, silvicultura e pesca	6.309	10.640	14.623	77,06
Industria extractiva, enerxía e auga	25.596	18.801	24.947	78,31
Industria	21.180	14.029	20.968	74,41
Construción e servizos inmobiliarios	16.503	15.459	20.437	94,49
Comercio, reparacións e transporte	17.286	12.416	18.029	79,66
Información e comunicacións	26.980	16.909	24.064	80,10
Entidades financeiras e aseguradoras	32.609	23.604	38.643	73,90
Servizo ás empresas	16.277	11.424	17.946	79,74
Servizos sociais	24.760	22.307	27.821	91,01
Outros servizos persoais e de ocio	11.062	8.023	11.123	87,89
Total	19.085	15.594	20.271	85,60

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home en Galicia.
Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2009.

Neste cadro, apreciamos que as diferenzas salariais non son iguais segundo que rama de actividade económica se trate. As maiores diferenzas aprécianse na rama “entidades financeiras e aseguradoras”, onde a muller gaña un 26.1% menos que o home, seguida de “industria” cunha porcentaxe dun 25,59% menos en contra da muller e de “agricultura, gandería, silvicultura e pesca” cun 22,94% menos.

As menores diferenzas atopámolos en “construción e servizos inmobiliarios” onde a muller percibe o 94,49% do salario masculino e “servizos sociais” co 91,01%.

Hai que ter en conta que estas diferenzas salariais están provocadas en boa medida por que a muller está contratada nunha maior proporción a tempo parcial, con contratos temporais, que se incorporan máis tarde ao mercado laboral e que interrompen a súa vida profesional para a atención dos fillos ou de persoas dependentes.

**Percepcións salariais por tramo de salario e sexo.
Galicia / España. 2009**

■ Cadro 5.55

	Galicia		España	
	Salario medio anual		Salario medio anual	
	Homes	Mulleres	Homes	Mulleres
De 0 a 0,5 SMI	2.005	1.898	1.892	1.851
De 0,5 a 1 SMI	6.582	6.607	6.494	6.549
De 1 a 1,5 SMI	11.079	11.036	10.994	10.991
De 1,5 a 2 SMI	15.452	15.042	15.385	15.141
De 2 a 2,5 SMI	19.392	19.539	19.495	19.527
De 2,5 a 3 SMI	23.857	23.813	23.876	23.846
De 3 a 3,5 SMI	28.296	28.355	28.317	28.373
De 3,5 a 4 SMI	32.608	32.651	32.666	32.676
De 4 a 4,5 SMI	37.041	37.120	37.026	37.018
De 4,5 a 5 SMI	41.376	41.281	41.365	41.318
De 5 a 7,5 SMI	51.844	50.941	52.099	51.324
De 7,5 a 10 SMI	74.533	74.191	74.626	74.136
Máis de 10 SMI	131.866	117.678	141.824	123.564
Total	20.271	15.594	21.433	16.110

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de Traballo e ensións nas fontes tributarias: 2009.

A partir dos datos facilitados pola Axencia Tributaria observamos que en 2009 o 18,08% (86.771 mulleres) tiveron ingresos por salarios inferiores ao 50% de Salario Mínimo Interprofesional (S.M.I.) e o 15,41% tivéronos entre o 50% e o 100% do S.M.I. Isto supón que o 33,50% (32,91% en 2008) de mulleres, no ano 2009, tiveron ingresos non superiores ao S.M.I. Os homes con salarios inferiores ao 50% do S.M.I. foron o 11,74% e con salarios entre o 50% e o 100% do S.M.I. foron o 9,43%.

Cos salarios máis altos acontece á inversa, é unha porcentaxe moi baixa de mulleres as que perciben salarios altos.

A Enquisa Anual de Estrutura Salarial ano 2009 do INE (última dispoñible) confirma os datos anteriores.

Salario bruto anual por tipo de contrato. (Euros). 2009.
Encuesta anual de estructura salarial

■ **Cadro 5.56**

Ambos os dous sexos	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	20.906,33	22.567,74	16.057,01
Aragón	22.133,77	23.346,07	16.880,31
Ppdo. de Asturias	22.597,97	24.165,19	17.891,76
Illas Baleares	21.070,14	22.232,77	16.522,02
Canarias	18.926,36	19.851,08	15.772,40
Cantabria	20.869,86	22.048,07	16.093,86
Castela A Mancha	20.228,79	21.526,97	16.559,79
Castela León	21.037,13	22.483,21	16.436,77
Cataluña	23.851,31	25.083,44	17.476,98
C. Valenciana	20.489,79	21.634,09	15.549,06
Extremadura	19.099,56	20.989,23	13.959,58
Galicia	19.806,66	21.329,81	14.485,42
C. de Madrid	25.860,65	27.586,76	17.002,82
Rexión de Murcia	2.043,40	21.025,10	17.702,71
Navarra	23.657,71	25.000,99	18.392,93
País Vasco	26.162,45	27.705,04	20.805,64
A Ríoxa	21.179,93	21.870,78	17.073,58
España	22.511,47	23.979,65	16.700,92

Homes	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	22.908,86	25.040,99	16.865,12
Aragón	24.787,81	26.501,35	17.522,92
Ppdo. de Asturias	25.175,71	27.607,68	18.348,66
Illas Baleares	23.285,93	24.917,50	16.960,23
Canarias	20.109,24	21.209,05	16.193,61
Cantabria	22.933,00	24.576,72	16.666,58
Castela A Mancha	21.980,61	23.482,16	17.220,28
Castela León	23.116,47	25.080,85	16.614,67
Cataluña	26.901,30	28.679,13	17.787,79
C. Valenciana	22.951,64	24.580,67	15.997,09
Extremadura	20.207,93	22.341,48	14.409,35
Galicia	21.829,80	23.623,60	15.437,10
C. de Madrid	29.333,06	31.572,22	17.958,23
Rexión de Murcia	22.628,62	23.690,65	17.645,62
Navarra	26.755,77	28.726,41	18.664,81
País Vasco	28.889,92	30.996,59	21.346,94
A Ríoxa	23.240,00	24.211,67	16.856,64
España	25.001,05	26.960,97	17.278,93

Salario bruto anual por tipo de contrato. (Euros). 2009.
Encuesta anual de estrutura salarial

■ **Cadro 5.56**
(continuación)

Mulleres	Total	Indefinido	Duración determinada
Andalucía	18.371,23	19.489,60	14.981,62
Aragón	18.861,82	19.491,87	16.055,72
Ppdo. de Asturias	19.289,76	19.916,14	17.231,71
Illas Baleares	18.702,72	19.375,14	16.046,86
Canarias	17.528,33	18.212,05	15.308,84
Cantabria	18.210,65	18.879,67	15.265,10
Castela A Mancha	17.709,92	18.506,88	15.780,86
Castela León	18.249,87	18.923,78	16.214,31
Cataluña	20.467,14	21.106,30	17.126,46
C. Valenciana	17.426,72	17.985,43	14.979,95
Extremadura	17.549,86	19.099,55	13.329,83
Galicia	17.342,32	18.508,36	13.365,02
C. de Madrid	22.048,25	23.226,27	15.934,98
Rexión de Murcia	17.384,95	17.296,48	17.778,40
Navarra	19.487,55	19.875,39	18.056,85
País Vasco	22.502,47	23.217,30	20.118,11
A Ríoxa	18.702,22	18.967,63	17.291,31
España	19.502,02	20.382,95	15.996,67

Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2009.

En Galicia o salario medio bruto anual total en 2009, no colectivo feminino foi de 17.342,32 €. Se distinguimos entre tipo de contrato a media foi de 18.827,55 € para os contratos indefinidos e 13.365,02 € para os de duración determinada e no colectivo masculino foron de 21.829,80 €, distribuídos en 23.623,60 € para os contratos indefinidos e 15.437,10 € para os de duración determinada). Isto supón que as mulleres galegas en 2009 percibiron unhas retribucións un 20,56% menor que as dos homes, diferenza que no caso dos contratos indefinidos alcanza o 21,65%.

En España a media salarial bruta das mulleres en 2009, foi de 19.502,02 €, fronte aos 25.001,05 dos salarios masculinos, o que reflicte unha diferenza en contra do salario feminino de 22% (diferenza maior que en Galicia, que é debida a que os salarios dos homes do conxunto de España son superiores aos da media salarial masculina galega). Nas contratacións indefinidas, esta diferenza, desfavorable para as mulleres chega ao 24,40%.

5.10 Prestacións por desemprego

Os datos proporcionados polo MTASS para a elaboración deste apartado non están desagregados por CC.AA., polo que, aínda que fagamos referencia ás súas táboas estatísticas do 2009, imos utilizar o informe da Axencia tributaria "Mercado do de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2009".

O nº de perceptoras de prestacións de desemprego, segundo as estatísticas do Anuario de Estatísticas Laborais de Asuntos Sociais do Mº de Traballo e Inmigración 2010, foi superior ao dos homes na Renda Activa de Inserción, pero non así no nivel contributivo, nin asistencial.

■ 574.159 mulleres percibiron prestación de nivel contributivo, fronte a 897.666 homes.

■ 702.609 mulleres percibiron prestacións de nivel asistencial, fronte a 742.619 homes.

■ 89.193 mulleres percibiron la Renda Activa de Inserción fronte a 36.487 homes.

A media diaria bruta recoñecida a beneficiarios/as de prestacións de desemprego de nivel contributivo segundo sexo e idade a nivel de todo o Estado é de 28,08 € día no ano 2010 (27,73 € día en 2009). A contía percibida polo colectivo feminino está por debaixo desa media, alcanzando solo 25,34 € día (24,88 € día en 2009), fronte aos 29,83 € do grupo de homes (29,41 € en 2009).

A maior diferenza atopámola no colectivo de mulleres entre 55 e mais anos onde a diferenza de contía media diaria bruta chega a ser de 6,58 € día (mulleres 24,77 € día e homes 31,35 € día).

Contía media diaria bruta recoñecida a beneficiarios de prestacións de nivel contributivo. Segundo sexo e idade. España. 2010

■ Cadro 5.57

	2010
Homes	
16-19 anos	24,02
20-24 anos	26,28
25-54 anos	29,82
55 e máis anos	31,35
Total	29,83
Mulleres	
16-19 anos	19,31
20-24 anos	22,17
25-54 anos	25,64
55 e máis anos	24,77
Total	25,34
Ambos os dous sexos	
16-19 anos	22,42
20-24 anos	24,69
25-54 anos	28,11
55 e máis anos	29,49
Total	28,08

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de Traballo e pensións nas fontes tributarias: 2010

Para poder facer unha análise por CC.AA. e sexo utilizaremos os datos do informe de a Axencia Tributaria “Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2009”.

En todas as CC.AA o importe da prestación media anual é inferior no colectivo feminino, 3.513 € (3.044 € en 2008) fronte aos 4.396 € (3.488 € en 2008) dos homes. En Galicia a media anual chegou aos 3.254 (2.836 € en 2008) para as mulleres e aos 3.980 € (3.250 € en 2008) para os homes, polo tanto existe unha diferenza en prexuízo do grupo de mulleres de 726 € anuais como media.

Se comparamos a percepción media feminina en materia de prestacións de desemprego, en 2009, coa media total das CC.AA., observamos que é inferior

en 756 € (444 € en 2008) e se a comparación a facemos co total do colectivo feminino as mulleres galegas percibiron 259 € menos que a media de España, ocupando o cuarto posto das prestacións máis baixas despois de Estremadura, Baleares e Canarias. No caso dos homes galegos a diferenza coa media dos homes España, é de 416€.

Podemos concluír dicindo que a muller galega percibe só o 89,20% (87,26% en 2008) das prestacións, comparándoas coas percibidas polos seus compañeiros homes, é dicir, percibe un 10,80% (12,74 en 2008) menos. Aínda que levemente, as diferenzas se van acurtando.

Facendo unha análise da nacionalidade dos perceptores/ás, observamos que cando a nacionalidade é española, a diferenza con respecto aos varóns é superior; chegando a percibir un 18,71% menos, mentres que se a orixe é estranxeira, a diferenza se reduce ata un 16,06% menos.

■ Cadro 5.58

**Pensión medias. Por nacionalidade, sexo e comunidade autónoma.
Nacionalidade española. 2009**

	Homes		Mulleres	
	Desempregados	Prestación media anual	Desempregados	Prestación media anual
Total	3.111.445	4.396	2.414.313	3.513
Andalucía	720.171	4.227	594.479	3.333
Aragón	91.494	4.250	59.835	3.454
Ppdo. de Asturias	63.612	4.231	44.477	3.271
Illas Baleares	90.646	3.822	80.249	3.112
Canarias	172.873	4.236	148.147	3.449
Cantabria	38.869	4.021	25.730	3.162
Castela A Mancha	144.886	4.228	99.343	3.343
Castela León	146.425	4.095	102.194	3.260
Cataluña	516.004	4.798	393.270	3.946
Estremadura	92.466	3.744	80.883	3.090
Galicia	157.256	3.980	132.113	3.254
C. de Madrid	350.178	4.792	277.878	3.938
Rexión de Murcia	112.830	4.401	74.836	3.267
A Ríoxa	21.281	4.328	14.508	3.556
C. Valenciana	384.527	4.640	278.387	3.563
Cidade de Ceuta	4.196	3.830	4.335	3.381
Cidade de Melilla	3.731	3.778	3.649	3.348

Fonte: Axencia Tributaria.

A diferenza estriba na nacionalidade de orixe, xa que os homes non españois perciben unhas prestacións sensiblemente inferiores ás dos homes españois (16,47% menos), mentres que as mulleres non españolas, con respecto ás españolas teñen uns ingresos en concepto de desemprego do 13,75% menos.

Esta análise volve reafirmar a idea de que, con independencia da orixe, nacionalidade, formación..., o colectivo de mulleres sempre está por debaixo do de homes.

■ Cadro 5.59

**Percepcións medias de prestacións por desemprego.
Por sexo e comunidade autónoma do perceptor. Galicia/España. 2009**

	Total	Homes	Mulleres
	Prestación media anual	Prestación media anual	Prestación media anual
Andalucía	3.857	4.287	3.354
Aragón	3.930	4.259	3.506
Ppdo. de Asturias	3.864	4.271	3.294
Illas Baleares	3.592	3.961	3.209
Canarias	3.907	4.306	3.454
Cantabria	3.701	4.047	3.199
Castela A Mancha	3.930	4.357	3.375
Castela León	3.786	4.161	3.290
Cataluña	4.529	4.957	4.045
Estremadura	3.450	3.765	3.097
Galicia	3.676	4.025	3.272
C. de Madrid	4.547	5.021	4.036
Rexión de Murcia	4.145	4.764	3.378
A Ríoxa	4.071	4.430	3.643
C. Valenciana	4.276	4.750	3.608
Cidade de Ceuta	3.617	3.858	3.400
Cidade de Melilla	3.583	3.822	3.354
España	4.057	4.483	3.554

Fonte: Axencia Tributaria. Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2009

5.11 Pensións

Para unha primeira análise utilizaremos os datos proporcionados polo M^o de Traballo e Inmigración, nas estatísticas do Anuario de Estatísticas Laborais do 2009, últimos dispoñibles desagregados por sexos no momento de finalización deste capítulo. Aínda que os datos non están desagregados por CC.AA, se o están por sexo, polo que nos poden dar unha visión xeral da situación da muller pensionista.

Faremos unha primeira análise das pensións contributivas.

O n^o de pensionistas mulleres (3.809.200) en toda España é lixeiramente inferior ao de homes (4.099.100). É máis destacable que se ben no colectivo masculino as pensións de xubilación, que requiren unha cotización previa, supoñen un 78,31% do total, no grupo de mulleres só supoñen un 41,26%, inferior ás de viuvez (47,90%).

En relación co importe medio mensual podemos dicir que no conxunto do Estado, as pensións percibidas polas mulleres en 2009 son 374.71 € menos que as dos homes, ou o que é o mesmo un 38,55% menores (mulleres: 597.21 €, homes: 971.78€). Esta diferenza aínda é maior se comparamos as pensións de xubilación. Así unha pensionista de xubilación muller percibiría 419.91 € menos que os homes.

As pensións de viuvez, orfandade e a favor de familiares son lixeiramente superiores no caso das mulleres.

Cadro 5.60

 Pensión contributivas e importe medio e pensionistas segundo clase, por sexo.
España 2009/2010

	Pensións				Pensionistas ⁽¹⁾	
	Nº en miles		Importe medio En euros/mes		En miles	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Homes	4.148,3	4.218,3	940,78	971,92	4.031,5	4.099,1
Xubilación	3.246,8	3.303,2	998,56	1.034,15	3.229,9	3.287,9
Incapacidade permanente	603,0	610,6	903,44	921,75	601,9	608,5
Viuvedade	154,7	157,5	430,76	440,13	61,2	661,4
Orfandade	136,0	139,2	336,99	347,29	131,0	133,6
Favor familiar	7,7	7,9	414,99	426,24	7,6	7,7
Mulleres	4.383,3	4.452,4	577,37	597,21	3.753,3	3.809,2
Xubilación	1.791,9	1.837,2	592,42	614,24	1.689,2	1.731,5
Incapacidade permanente	317,8	323,1	694,98	714,03	303,8	309,1
Viuvedade	2.115,5	2.132,6	562,90	581,45	1.610,7	1.617,9
Orfandade	128,1	129,7	342,67	353,59	122,8	124,0
Favor familiar	30,0	29,8	454,97	468,11	26,8	26,7
Ambos os dous sexos⁽²⁾	8.531,9	8.671,0	754,06	779,49	7.785,1	7.908,6
Xubilación	5.038,9	5.140,6	854,12	884,07	4.919,1	5.019,4
Incapacidade permanente	920,9	933,7	831,49	849,86	905,7	917,6
Viuvedade	2.270,3	2.290,1	553,89	571,73	1.672,0	1.679,3
Orfandade	264,1	269,0	339,72	350,29	253,8	257,8
Favor familiar	37,7	37,7	446,81	459,35	34,3	34,5

(1) Véxase nota a este cadro en Fontes non explicativas

(2) Inclúe non consta sexo

Fonte: Anuario de estadísticas laborais 2010. Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

Se a análise o realizamos observando as pensións segundo tramos de contía mensual, por sexo e clase, para todo o territorio das CC.AA. en 2009 apreciamos que no colectivo de mulleres o maior nº de pensións concéntrase no tramo de 500,01 a 633,29 €, e o seguinte tramo con máis perceptoras é o de 150,01 a 500,00 €. No grupo de homes o primeiro tramo con máis pensionistas é o de 700,01 € a 1.100,00 € e o seguinte tramo con máis perceptores é o de 500,01 a 700,01 €, e nos tramos superiores son maioritarios e case exclusivos, o nº de perceptores homes.

■ Cadro 5.61

Pensión contributivas, segundo tramos de contía mensual, por sexo e clase.
España 2010

	Total	Ata 150	De 150,01 a 500	De 500,01 a 633,29	De 633,30 a 700	De 700,01 a 1.100	De 1.100,01 a 1.500,00	De 1.500,01 a 1.800	De 1.800,01 a 2.000	De 2.000,01 a 2.466,21	Máis de 2.466,21
Homes	4.218,3	64,5	493,6	923,1	197,5	1.180,0	608,5	298,7	140,2	301,1	10,9
Incapacidade permanente	610,6	2,8	113,30	116,80	45,90	172,0	77,7	31,9	15,2	30,3	4,6
Xubilación	3.303,2	47,9	174,00	757,50	144,30	988,0	523,4	266,3	124,8	270,7	6,3
Viuvedade	157,5	5,6	104,50	21,70	5,40	14,4	5,5	0,2	-	-	0,0
Orfandade e favor familiares	147,0	8,2	101,80	27,10	1,90	5,6	1,9	0,3	0,2	0,1	0,0
Mulleres	4.452,4	80,5	1.543,8	1.717,1	187,9	576,2	232,7	52,8	22,3	36,9	2,0
Incapacidade permanente	323,1	2,0	110,60	86,30	16,90	59,7	24,0	9,1	4,3	8,9	1,3
Xubilación	1.837,2	30,5	662,20	737,80	48,10	176,7	97,0	39,5	17,3	27,4	0,7
Viuvedade	2.132,6	38,2	664,20	863,10	120,50	332,6	109,3	3,7	0,4	0,5	0,0
Orfandade e favor familiares	159,5	9,8	106,80	29,90	2,40	7,2	2,4	0,5	0,3	0,1	0,0
Ambos os dous sexos⁽¹⁾	8.670,7	145,0	2.037,4	2.640,2	385,4	1.756,2	841,2	351,5	162,5	338,0	12,9
Incapacidade permanente	933,7	4,8	223,9	203,1	62,8	231,7	101,7	41,0	19,5	39,2	5,9
Xubilación	5.140,4	78,4	836,2	1.495,3	192,4	1.164,7	620,4	305,8	142,1	298,1	7,0
Viuvedade	2.290,1	43,8	768,7	884,8	125,9	347,0	114,8	3,9	0,4	0,5	0,0
Orfandade e favor familiares	306,5	18,0	208,6	57,0	4,3	12,8	4,3	0,8	0,5	0,2	0,0

(1) Inclúe non consta sexo

Fonte: Anuario de estadísticas laborales 2010. Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Para poder facer unha análise por CC.AA. e sexo utilizaremos os datos do informe de a Axencia Tributaria “Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2009 (últimos datos dispoñibles).

Cabe sinalar que se ben en Galicia, o nº de pensionistas (sen distinción polo tipo de pensión) é superior no colectivo feminino (51,43%), non o son os importes das pensións recibidas. No total das CC.AA. o nº de mulleres pensionistas chega ao 49,12%.

A pensión media anual das mulleres pensionistas en Galicia alcanzou en 2009 os 8.590, fronte aos 11.625 € dos homes, o que supón que as mulleres perciben o 73,89% do importe da pensión masculina, ou o que é o mesmo un 26,11 € menos (26,56% en 2008), o que supón unha significativa diferenza (3.035 € menos ao ano).

Se a comparación a facemos coa media total dos/as pensionistas galegos/as de ambos os dous sexos, as mulleres reciben pensións inferiores á media en 1.474 €; diferenza que se acentúa se o elemento de referencia é a media total de España (ambos os dous sexos), chegando a percibir 2.774 € menos.

A muller galega tamén está en desvantaxe se a comparamos coa pensión media das mulleres do resto de CC.AA., con 745 € menos.

As pensionistas galegas ocupan o cuarto lugar das máis baixas, despois de Murcia, Extremadura e Castela-A Mancha, mellorando levemente a súa mala posición do ano anterior.

■ Cadro 5.62

Pensión por CC.AA. e sexo. 2009

	Total	Mulleres	Homes
	Pensión media anual	Pensión media anual	Pensión medio anual
Andalucía	10.385	8.732	11.947
Aragón	12.047	9.676	14.124
Ppdo. de Asturias	14.388	10.224	18.085
Illas Baleares	10.531	8.878	12.270
Canarias	10.430	8.884	11.867
Cantabria	12.276	9.688	14.739
Castela A Mancha	10.084	8.541	11.199
Castela León	11.549	9.542	13.235
Cataluña	11.795	9.534	14.244
Extremadura	9.629	8.518	10.539
Galicia	10.064	8.590	11.625
C. de Madrid	13.916	11.036	16.865
Rexión de Murcia	10.106	8.514	11.642
A Ríoxa	11.076	9.333	12.603
C. Valenciana	10.530	8.843	12.167
Cidade de Ceuta	13.994	10.592	17.287
Cidade de Melilla	12.951	10.134	15.846
Total	11.364	9.335	13.323

*Porcentaxe de salario da muller sobre o salario do home

Fonte: Mercado de traballo e pensións nas fontes tributarias: 2009